

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jakub Valenta

Právní postavení profesionálního sportovce

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Petr Tomášek, Ph.D.

Katedra:

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu):

21. 05. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 128 262 znaků včetně mezer.

V Praze dne 21. května 2024

Jakub Valenta

Poděkování

Rád bych vyjádřil své upřímné poděkování vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Petru Tomáškoví, Ph.D., za jeho vřelý přístup, strávený čas a odborné poznatky, které byly klíčové pro dokončení této práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. Právní předpisy regulující profesionální sport.....	5
1.1 Aplikovatelné právní předpisy	5
1.2 Absence zvláštní právní úpravy a související legislativní snahy	7
2. Profesionální sportovec jako zaměstnanec.....	9
2.1 Znaky závislé práce.....	9
2.1.1. Nadřízenost a podřízenost.....	10
2.1.2. Výkon jménem zaměstnavatele	13
2.1.3. Pokyny zaměstnavatele	15
2.1.4. Osobní výkon práce	17
2.1.5. Úplatnost	18
2.1.6. Náklady a odpovědnost zaměstnavatele	21
2.1.7. Pracovní doba	23
2.1.8. Pracoviště zaměstnavatele	25
2.1.9. Soustavnost	26
2.2 Novelizace definice nelegální práce	27
2.3 Právní důsledky zaměstnaneckého vztahu	29
2.3.1. Zvýšená ochrana zaměstnanců.....	29
2.3.2. Neaplikovatelnost institutů pracovního práva	30
3. Profesionální sportovec jako podnikatel	33
3.1 Znaky podnikání	33
3.1.1. Samostatnost	34
3.1.2. Vlastní účet a odpovědnost	35
3.1.3. Výdělečnost	37
3.1.4. Živnostenský nebo obdobný způsob výkonu.....	37
3.1.5. Záměr soustavnosti	39
3.1.6. Účel dosažení zisku	40
3.2 Právní důsledky podnikatelského postavení	42
3.2.1. Podnikatel jako slabší strana.....	43
3.2.2. Aplikovatelnost institutů obchodního práva	44
4. Profesionální sportovec jako osoba samostatně vykonávající své povolání... 46	46
4.1 Znaky samostatného výkonu povolání.....	47
4.2 Právní důsledky samostatného výkonu povolání	48
Závěr	50
Seznam použitých zdrojů	53
Abstrakt	63
Klíčová slova	63
Abstract.....	64
Keywords	64

Úvod

Žijeme ve světě, kde sport představuje nejen zdroj zábavy a rekreace, ale i průmysl kolosálních rozměrů s nepřehledným množstvím ekonomických a právních aspektů.¹ Sportovní odvětví se v současné době neustále vyvíjí a profesionalizuje, přičemž tento vývoj může být stimulován jak interní dynamikou sportovního prostředí, tak vnějšími socioekonomickými faktory.² Ať jsou však původci konstantní evoluce jakékoliv povahy, lze konstatovat, že tento fenomén přináší řadu novinek a doposud nevyřešených otázek i výzev.

Jednou z těchto oblastí je způsob sportování samotného. Každý rok vznikají sporty nové, úspěšnější z nich často formou variace těch tradičních, po desetiletí rozvíjených a zdokonalovaných. Zářnými příklady jsou pickleball či padel, čerpající z mimořádné historie a obliby tenisu, oba nesporně řazené mezi nejrychleji rostoucí sporty na světě.³ Nezastavitelná evoluce ale přináší i zrod dalších disciplín, jejichž počátky nelze hledat ve cvičeních srovnatelného charakteru. Nejpopulárnějším zástupcem této kategorie je dnes různorodá skupina e-sportů, která se během poslední dekády raketovým vzestupem posunula od pomyslného neznámého novorozence až po dospělou celebritu.⁴

Rozvoj však nepřináší pouze nové, dosud neznámé koncepty, jakými jsou další sporty. Má za následek rovněž modernizaci známých a zavedených činností. Za příklad tohoto jevu lze označit postupnou inkorporaci prvků výpočetní techniky do vrcholových sfér všech známějších sportů. Může jít jednak o rozmanité druhy pomůcek usnadňující přípravu atletů, jako jsou tretražéry, snímače a senzory, či o obsáhlou skupinu technologií zajišťující řádný a spravedlivý průběh soutěží, jako jsou zpětné záznamy, jestřábí oka, kalibrované čáry a další.⁵

Ačkoliv uvedené novoty rozličných povah nebudou předmětem této práce, adekvátně ilustrují, že svět sportu se nezastavitelně posouvá a s ním i veškerá související odvětví. Výjimkou tak není ani právo. Zajímavost a aktuálnost sportovněprávních aspektů lze

¹ MITTEN, Matthew et al. *Sports Law and Regulation: Cases, Materials, and Problems*. 4. vydání. New York: Wolters Kluwer, 2017, s. 54-56.

² SIMONS, Eric. *The Secret Lives of Sports Fans: The Science of Sports Obsession*. New York: Overlook Duckworth, 2013, s. 34.

³ LEWIS, Tim. *Padel vs Pickleball: Can the World's Fastest-Growing Sports Overtake Tennis?* In Esquire [online]. 20. února 2023. [cit. 21. prosince 2023].

⁴ MITTEN, op. cit. pozn. 1, s. 45.

⁵ BELOFF, Michael. Is There A Lex Sportiva? In SIEKMANN, Robert a SOEK, Janwillem. *Lex Sportiva: What is Sports Law?* Hague: T.M.C. Asser Press, 2012, s. 77.

demonstrovat analogií výše poskytnutého výkladu. I v rámci práva regulujícího sport dochází ke vzniku nových, doposud neprobádaných témat a institutů. Jako zástupce této skupiny lze jmenovat otázky duševního vlastnictví, jako jsou osobnostní práva sportovců na individuální i klubové a soutěžní úrovni, včetně dnes často diskutovaných vysílacích práv, dále otázky odpovědnosti, zejména stran užívání nedovolených látek, či konečně otázky smluvní regulace vztahů s dříve neexistujícími aktéry ve světě vrcholového sportu, za které lze považovat například agenty, marketingové zástupce a obdobné profesionály.⁶

Ani ve světě práva však není zrod nových témat jediným průvodním jevem evoluce sportu. Konstantní progres má totiž za následek vývoj odvětví a konceptů již tradičně zažitých. Příkladem zde mohou být organizace, spolky a jiná sdružení, jejichž postavení a vzájemné vztahy, zejména s ohledem na kompletní globalizaci sportu, prochází neustálou adaptací. Totožné lze uvést pro odměňování sportovců, téma tradiční, v důsledku událostí posledních let však dynamicky se rozvíjející, především pak ve vztahu k rovnosti mezi pohlavími a jiným diskriminačním aspektům.⁷

Pod poslední z uvedených kategorií lze subsumovat právě i téma této práce. Právní postavení profesionálních sportovců je koncept známý, léta studovaný a právní doktrínou popsáný. I ten je však předmětem všudypřítomného rozvoje, a nelze jej tedy považovat za jednoznačně stálý či dokonce definitivně uzavřený. Jde o téma aktuální, s vysokou vázaností na současnou legislativu i judikaturu.⁸ Současně jde o otázku velmi rozsáhlou, komplexní a multidisciplinární, reflektující široké spektrum právních, ekonomických a sociálních aspektů. Předmět této práce je tedy zapotřebí jednoznačně vymezit. Předně je nutné uvést, že posuzováno nebude postavení sportovců amatérských, proto je-li v práci odkazováno na sportovce či atleta, je tím míněna vždy osoba profesionální, nikoliv jedinec, pro kterého by sport představoval výlučně zájmovou aktivitu vykonávanou bez úplaty a vyšší míry organizace.^{9 10} Stejně tak nebude analyzováno ani postavení profesionálů ve světě sportu, kteří však sportovci nejsou, ať už jde o výše zmíněné agenty, marketingové zástupce, rozhodčí, členy realizačních týmů nebo funkcionáře klubů, svazů a jiných sdružení.

⁶ DAVIS, Timothy. What is Sports Law? In SIEKMANN, Robert a SOEK, Janwillem. *Lex Sportiva: What is Sports Law?* Hague: T.M.C. Asser Press, 2012, s. 29.

⁷ LINHARTOVÁ, Denisa. *Rovné odměňování žen a mužů v profesionálním sportu*. Praha: Leges, 2021, s. 14.

⁸ RŮŽIČKA, Hynek. *Právní postavení profesionálních sportovců a profesionální sportovní smlouvy*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 2.

⁹ MITTEN, op. cit. pozn. 1, s. 61.

¹⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. dubna 2000, sp. zn. C-176/96.

Text se zaměří výlučně na rozbor možných soukromoprávních statusů profesionálních sportovců v České republice a následné zodpovězení ústřední otázky zkoumaného tématu, tedy která z těchto forem výkonu činnosti, přičemž v úvahu přichází zaměstnanecký poměr, podnikání a samostatný výkon povolání, je pro sportovce nejvíce přílehavá.¹¹ Bádání bude provedeno s důkladným přihlédnutím k povaze sportu, čímž je míněn jednak výkon sportů individuálních, ve kterých jednotlivci soupeří samostatně, a jednak výkon sportů kolektivních, ve kterých své síly sportovci poměřují prostřednictvím účasti v týmu či obdobném celku.¹² Výklad v práci poskytnutý si tak klade za cíl metodou komparace umožnit seznání, jak významný vliv má povaha sportu na subsumaci atletů pod jednotlivé právní režimy jejich postavení. K řádnému zodpovězení primárních otázek, jak byly představeny výše, pak přispějí závěry témat dílčích, v čele s analýzou všech zákonných a judikатурních znaků právních statusů sportovců, jakožto syntetickým posouzením jejich naplňování v současných tuzemských poměrech.

Vedlejším záměrem práce je potom pochopení právních realit, které formují životy profesionálních sportovců. Přestože detailní analýza obligačních vztahů, sporů sportovců (s kluby, svazy, sponzory a kolegy), jejich řešení, otázky duševního vlastnictví ani rovnost a rozdíly v odměňování nebudou hlavním předmětem této práce, je důležité mít na mysli, že tyto aspekty, jakož i nepřeberné množství dalších, jsou statusem profesionálních sportovců mimořádně ovlivněny.¹³ Je to právě odpověď na otázku „*jaké má profesionální sportovec právní postavení?*“, která následně umožňuje zodpovědět dotazy konkrétnějšího charakteru, jako „*může si profesionální sportovec přivodit pracovní úraz?*“, „*má profesionální sportovec nárok na dovolenou?*“, „*je profesionální sportovec povinen dbát pokynů svých trenérů či klubů?*“ nebo i „*jakým způsobem má profesionální sportovec danit své výdělky?*“. Stěžejním předpokladem následujícího výkladu je tedy myšlenka, že právní postavení sportovce má dalekosáhlý dopad na řadu dalších témat, nejen obchodního, pracovního, ale i finančního práva, která zde budou vzhledem k rozsahu textu zmíněna pouze příkladně.¹⁴

¹¹ HAMERNÍK, Pavel. O vlivu práva EU na status sportovce. In PICHRT, Jan (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 56.

¹² Rozdělení sportů na kolektivní a individuální nelze provést bez přiměřené simplifikace. Bližší analýza užití definice tak nutně odhalí drobné nedostatky. Tak například tenis, sport tradičně individuální, lze za určitých podmínek praktikovat i v týmu, ať už jde o čtyřhry či specifické soutěže typu Davis / Fed Cup. Uvedená definice však nepostrádá funkčnost nezbytnou pro účely práce.

¹³ EICHLEROVÁ, Kateřina. *Zastoupení podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 78.

¹⁴ DAVIS, op. cit. pozn. 6, s. 10.

Struktura práce je koncipována tak, aby komplexně pokryla uvedené souvislosti. První kapitola položí teoretický základ pojednáním o aplikovatelných právních prepisech. Bližší pozornost zde bude věnována absenci speciální právní úpravy a souvisejícím legislativním snahám, které se tuto skutečnost snaží napravit. Druhá kapitola nabídne pohled na sportovce optikou práva pracovního, tedy první z možných alternativ při posuzování statusu. Ve třetí a čtvrté kapitole pak budou výkladu podrobené zbylé dvě možnosti právního postavení, činnost sportovců bude analyzována perspektivou práva obchodního (včetně obecných občanskoprávních norem), a představí tak sportovce jako podnikatele a jako osoby samostatně vykonávající svá povolání.

1. Právní předpisy regulující profesionální sport

Je zřejmé, že dynamický vývoj právních otázek ve sportu vyplývá ze vzájemného působení právních, sociálních a ekonomických faktorů.¹⁵ Je to však zejména absence zvláštní právní úpravy v České republice (v podobě zákona o sportu), která přináší specifické výzvy, neboť se na postavení sportovců musí aplikovat právní úprava obecná. Vzhledem k nepřehlednému množství vztahů, na které se obecná právní úprava musí uplatnit, dochází nečíslně u postavení i vztahů profesionálních sportovců k aplikaci ustanovení a institutů, které nemusí být pro dané situace zcela přiléhavé.¹⁶ Jádrem práce tak bude analýza těch nejvýznamnějších aspektů obecné právní úpravy regulující postavení sportovců, jakožto zhodnocení jejich možné aplikace na právně zajímavou skupinu osob, kterou profesionální sportovci bezesporu jsou. Zjevné vakuum tuzemského sportovního práva může vést k vysoké míře sporů a jiných potenciálních problémů, které ovlivňují nejen životy sportovců samotných, ale i klubů, sportovních organizací či sponzorů.¹⁷ Prominentní nedostatky obecné úpravy tak budou představeny v kapitolách 2.3.2 a 3.2., praktickým syntézám však musí zákonitě předcházet analýza současného stavu *de lege lata*.

1.1 Aplikovatelné právní předpisy

Vzhledem k absenci specifické legislativy se jako fundamentální zdroje, regulující postavení profesionálních sportovců, uplatňují předpisy obecného právního řádu. Zde dominuje jednak zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, který skrze svá ustanovení upravuje pracovněprávní vztahy, včetně závislých poměrů, které mohou potenciálně vznikat mezi sportovci a sportovními kluby či obdobnými organizacemi, a jednak zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který pak primárně upravuje rámec osob vykonávající svou činnost v nezávislém postavení. Konkrétně jsou pro status profesionálních sportovců relevantní přednostně normy specifikující podmínky existence závislé práce na straně jedné a podnikatelského postavení na straně druhé.^{18 19}

¹⁵ HAMERNÍK, Pavel. Sportovní právo. *Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012, s. 56-58.

¹⁶ PAULY, Jan. *K základním otázkám tzv. sportovního práva*. In Právní listy, 2018, č. 2, s. 12-13.

¹⁷ PAPOUŠEK, Miroslav. *Postavení profesionálního sportovce dle českého právního řádu*. In Právní Prostor [online]. 3. června 2021. [cit. 9. prosince 2023].

¹⁸ Ustanovení § 2 zákoníku práce.

¹⁹ Ustanovení § 420 občanského zákoníku.

Kromě těchto základních pilířů právního řádu se na vztahy v oblasti sportu uplatní i předpisy roviny veřejnoprávní. Tato legislativa, v čele se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, a zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, však nehraje v postavení sportovců v soukromoprávní rovině prim, a v následujícím výkladu tak bude využita pouze v nutném rozsahu.²⁰ Z pohledu živnostenského zákona půjde primárně o ustanovení vymezující působnost dané regulace.²¹ ²² V případě zákona o daních z příjmů pak ustanovení normující zdanění příjmů ze závislé a samostatné činnosti.²³ Do skupiny veřejnoprávních zdrojů lze zařadit rovněž zákon č. 115/2011 Sb., o podpoře sportu, jakožto jediný legislativní výtvar zaměřený primárně na oblast sportu. Jak již však název předpisu i jeho úvodní ustanovení napovídají: „*Tento zákon vymezuje postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti poskytované v celospolečenském zájmu a stanoví úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a působnost územních samosprávných celků při podpoře sportu.*“²⁴ Pro status sportovců tak nemá valnou relevanci.

Dále není pochyb o tom, že samy sporty by bez pravidel fungovat nemohly, každý jich má hned celou řadu a jejich dodržování zajišťuje jak atraktivitu, tak smysluplnost těchto činností.²⁵ Nicméně tato direktiva nelze v žádném případě zaměňovat s právními normami a jejich kodexy pak s právními předpisy, jelikož postrádají většinu potřebných znaků.²⁶ Ač bytostně potřebná, pro svůj specifický a kazuistický charakter postrádají významnější vypovídající hodnotu z hlediska postavení jednotlivých aktérů.²⁷ Pravidla hry je však nutné odlišit od vnitřních předpisů sportovních asociací obecnějšího charakteru.²⁸ Tato mohou být indikativnější o povaze sportovci vykonávaných aktivit a jako taková představovat interpretační vodítka pro následnou subsumaci činností pod některou z představených obecných úprav.²⁹

²⁰ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 55.

²¹ Ustanovení § 2, § 3 a § 73a živnostenského zákona.

²² Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností.

²³ Ustanovení § 6 a § 7 zákona o daních z příjmů.

²⁴ Ustanovení § 1 zákona o podpoře sportu.

²⁵ BELOFF, op. cit. pozn. 5, s. 80.

²⁶ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 37.

²⁷ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 116.

²⁸ PAULY, op. cit. pozn. 16, s. 11.

²⁹ Absenci obecné závaznosti takových interních pravidel, imperativních pouze pro členy daných asociací (nejčastěji ve formě spolků dle § 214 a násl. občanského zákoníku), je nutné brát v potaz, nicméně zmíněnému jevu není nikterak na újmu. K tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. září 2012, sp. zn. 2 Afs 21/2012.

1.2 Absence zvláštní právní úpravy a související legislativní snahy

Přestože se dle předchozího výkladu subsumace právních vztahů sportovců pod speciální, na míru šitou úpravu zdá být nasnadě, mnohdy se tato potřeba přehlídí a obecné normy se různými způsoby ohýbají a přes závažné nedostatky aplikují, aby tak nedošlo k „popření celé sportovní oblasti a k narušení dlouhodobě relativně stabilních vztahů a autonomní organizace sportu“.³⁰ Tato potřeba se projevuje v četných diskusích v rámci odborných kruhů, jakožto v neutuchající kritice veřejnosti. I přes vytrvalý diskurz na uvedené téma konkrétních legislativních změn doposud nebylo mnoho.^{31 32}

Čerstvý impuls by nyní mohla přinést koaliční pracovní skupina K10 SPORT, která na půdě Poslanecké sněmovny v září roku 2023 představila věcný záměr komplexního zákona o sportu.³³ Materiál v úvodu výstražně upozorňuje na množství států evropského prostředí, které zvláštní úpravou již disponují, namátkou Slovenská republika, Polská republika, Francouzská republika či Švýcarská konfederace.³⁴ Současně si klade mimořádné cíle a zamýšlí pojmout kodex zcela komplexně, chybět by tak nemělo vymezení relevantních definic, vznik ministerstva sportu, modifikace financování sportu, vymýcení negativních jevů souvisejících se sportem v čele s korupcí, úprava postavení profesionálních sportovců, trenérů a rozhodčích, jejich odměňování a vymezení způsobů výkonu jejich profesionální činnosti, právní posouzení sportovních organizací či reprezentantů, jakožto řada dalších souvisejících aspektů nezanedbatelného významu.³⁵ Věcný záměr deklaruje intence čerpat jak z výše uvedených zahraničních úprav, tak z dosavadní rozhodovací praxe tuzemských soudů. Obdobně ambiciózní je i zamýšlený časový harmonogram, který předpokládá nabytí účinnosti zákona již k 1. lednu 2025. Vzhledem k nebývalým aspiracím, časovým i obsahovým, se však nelze ubránit mírné skepsi stran realizovatelnosti záměru.

³⁰ RŮŽIČKA, Hynek. *Práva sportovních klubů na profesionální sportovce – aneb věcná práva k věcem živým?* In *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2023, č. 4, s. 290.

³¹ KRÁLÍK, op. cit. pozn. 27, s. 201.

³² Zákon č. 49/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

³³ Koaliční pracovní skupina K10 SPORT. *Kulatý stůl na půdě Poslanecké sněmovny – Věcný záměr komplexního zákona o sportu* [online]. 7. září 2023. [cit. 17. prosince 2023].

³⁴ *Ibidem*, s. 4.

³⁵ *Ibidem*, s. 7-11.

Drobným optimismem budiž znatelný tlak vytvářený prostřednictvím mezinárodních sportovních organizací nebo aktivity Evropské unie, která se problematice statusu sportovců věnuje dlouhodobě.^{36 37} Její vliv je však ve vztahu k tuzemskému postavení sportovců pouze nepřímé povahy, jelikož tato úprava zpravidla nedisponuje kapacitou ovlivnit obchod mezi členskými státy.³⁸

Není pochyb o tom, že přijetí zvláštní legislativy by jistě napomohlo nejen nejasnostem v oblasti vztahů, ve kterých sportovci vystupují jako subjekty, ať již jde o otázky statusové nebo obligační, ale i v běžných situacích, ve kterých jsou profesionální sportovci objektem vztahů. Nejvýrazněji lze tento jev pozorovat při „nakládání“ klubu s jednotlivými hráči.³⁹ S takovým jednáním je totiž spojena řada aspektů, jako právo odkupu, koupě na zkoušku či předkupní právo, jejichž obecná právní úprava nemusí podmínkám ve světě sportu zcela vyhovovat.⁴⁰

Současná situace vyvolává otázky týkající se rovnováhy mezi potřebou regulace a zachováním kontinuity sportovního sektoru.⁴¹ Na jedné straně existuje pochopitelná snaha o ochranu zájmů profesionálních sportovců, jejichž právní status by měl být jasně definován a chráněn. Na straně druhé je důležité uznat i konzervativní zájem na zachování statu quo a zohlednit rizika, zejména finančního charakteru, která by se zákonitě pojila s významnými legislativními změnami, po kterých část populace volá.⁴² Výklad následujících stran by měl usnadnit zhodnocení, do jaké míry je současná obecná úprava aplikovatelná a zda je rázná revoluce v podobě specifického právního uchopení skutečně žádoucí.

³⁶ BULVA, Miroslav. *Problematika profesionálních smluv sportovců v České republice*. In ePrávo [online]. 13. října 2016. [cit. 20. prosince 2023].

³⁷ Rozsudky Soudního dvora ze dne 12. prosince 1974, sp. zn. C-36/74, ze dne 14. července 1976, sp. zn. C-13/76, ze dne 15. prosince 1995, sp. zn. C-415/93, ze dne 18. července 2006, sp. zn. C-519/04, či ze dne 16. března 2010, sp. zn. C-325/08.

³⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2023, sp. zn. C-680/21.

³⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2011, sp. zn. 28 Cdo 4761/2010.

⁴⁰ RŮŽIČKA, 2023, op. cit. pozn. 30, s. 288–290.

⁴¹ MORÁVEK, Jakub. O závislé práci, profesionálním sportu a kompletní sbírce. In HRABCOVÁ, Dana (ed.). *Závislá práce a její podoby, Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 116.

⁴² ANDRISÁK, Daniel. *Fotbalisté jako OSVČ. V Česku realita, v cizině nevidaná věc*. In Seznam [online]. 14. února 2021. [cit. 12. prosince 2023].

2. Profesionální sportovec jako zaměstnanec

Již v úvodu práce bylo konstatováno, že právní postavení profesionálního sportovce může mít vzhledem ke stavu současných soukromoprávních pramenů tři podoby. Předmětem následujícího výkladu bude představení první z nich, tj. výkon sportovní činnosti v rámci zaměstnaneckého vztahu. V kontextu právní regulace pracovněprávních vztahů se posuzování povahy práce vykonávané jedincem jeví jako klíčový aspekt pro možnost jejího zařazení pod rámeček aplikace zákoníku práce, jakožto stěžejního pracovněprávního kodexu.⁴³ Specifika aktivit profesionálních sportovců představují významnou oblast, ve které se pečlivé zkoumání atributů závislé práce jeví zcela esenciálním.⁴⁴

2.1 Znaky závislé práce

Základní legislativní rámeček pro definici závislé práce představuje zákoník práce, konkrétně jeho § 2 odst. 1, který předkládá fundamentální charakteristiky, jež musí být splněny pro kvalifikaci práce jako závislé. Další přiblížení lze nalézt v § 2 odst. 2, kde jsou detailně specifikovány podmínky, za kterých musí být práce vymezená v odstavci předchozím vykonávána. Aby bylo možné adekvátně zhodnotit aplikovatelnost zákoníku práce v kontextu profesionálního sportu, je zcela nezbytným důkladné posouzení, zda charakter práce vykonávané sportovcem odpovídá stanoveným kritériím pro závislou práci. Toto posouzení vyžaduje zevrubnou analýzu jak definice závislé práce, tak i konkrétních podmínek jejího vykonávání, jak jsou artikulovány v příslušných ustanoveních. Pouze skrze tento proces lze dosáhnout uspokojivého závěru ohledně možnosti subsumace práce profesionálních sportovců pod pojem závislé práce, a tím pádem jejich obecného zařazení do oblasti působnosti zákoníku práce.⁴⁵

Mezi výše nastíněné determinanty závislé práce patří dle § 2 odst. 1 zákoníku práce: vztah nadřízenosti a podřízenosti zaměstnance, výkon práce jménem zaměstnavatele, výkon práce dle pokynů zaměstnavatele a osobní výkon práce. Bližší podmínky činnosti pak stanoví § 2 odst. 2 zákoníku práce, podle kterého musí být práce vykonávána za mzdu, plat

⁴³ BĚLINA, Miroslav. Základní zásady pracovního práva. In BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Zákoník práce*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 28.

⁴⁴ MÁDL, Luděk. *Haindlová: Kdyby byli fotbalisté zaměstnanci, pomůže to dnes všem*. In Seznam [online]. 26. března 2020. [cit. 25. ledna 2024].

⁴⁵ BĚLINA, Tomáš. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In PICHRT, Jan (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 66.

nebo odměnu, tj. musí být úplatná, dále na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době a na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě. Nad rámec vyjmenovaných podmínek se dovozuje ještě jedna další, v zákoně výslovně neupravená, a tou je soustavnost. Toto kritérium je v posledních letech ve vztahu k definici závislé práce jednoznačně dovozováno judikaturou.⁴⁶ Není tak překvapením, že je tento pojem intenzivně diskutován v rámci legislativní činnosti zákonodárných orgánů.⁴⁷ Všechny znaky závislé práce, ať již v právních předpisech explicitně uvedené či nikoliv, budou podrobeny bližší analýze v následujících kapitolách 2.1.1. až 2.1.9. Poté bude v kapitole 2.2. přiblížena nedávná modifikace vymezení nelegální práce, včetně jejího možného vlivu na definici závislé práce. Tento oddíl, zabývající se subsumací profesionálních sportovců pod režim pracovního práva, pak uzavře kapitola 2.3, která si klade za cíl teoretický výklad i dílčí praktické závěry kapitol 2.1. a 2.2. souhrnně aplikovat na specifické osoby, kterými sportovci jsou, a obecně zhodnotit přiléhavost pracovněprávní úpravy jako celku na související právní vztahy. Součástí výkladu bude vytyčení nejvýznamnějších institutů, u kterých skloubení ustanovení zákoníku práce s činnostmi profesionálních sportovců činí značné problémy nebo dokonce není vůbec možné.

2.1.1. Nadřízenost a podřízenost

Vztah nadřízenosti a podřízenosti je zcela esenciálním předpokladem závislé práce.⁴⁸ Není proto překvapením, že tato charakteristika má hned několik signifikantních projevů a se zbylými znaky je velmi úzce provázaná. Struktura hierarchického řádu, v níž se odvíjí vztah mezi dominantní pozicí zaměstnavatele a submisivní roli zaměstnance, je neodmyslitelně spjata s právem zaměstnavatele nařizovat zaměstnanci konkrétní úkoly a povinnosti zaměstnance tato direktiva respektovat a řídit se jimi. Tento fundamentální princip, jak podotkl Nejvyšší soud, má významnou roli při determinaci existence nadřízenosti a podřízenosti.⁴⁹ Proto je částí odborné veřejnosti pod tento znak přímo podřazován.⁵⁰ Jako druhý zásadní indikátor je zpravidla označováno poskytnutí odměny, respektive alespoň závazek tuto poskytnout.⁵¹ Vztah hierarchie se tak obvykle odrazí v ekonomické závislosti zaměstnance

⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. září 2011, sp. zn. 4 Ads 75/2011.

⁴⁷ PRUNNER, Petr. *Praktické problémy při rozpoznávání švarcsystému*. In Právní rozhledy, 2023, č. 17, s. 599.

⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. ledna 2017, sp. zn. 21 Cdo 3613/2015.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ PICHR, Jan. *Profesionální sportovec zaměstnancem?* In PICHR, Jan (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 20.

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. července 2006, sp. zn. 2 Afs 173/2005.

na zaměstnavateli.⁵² Rozhodovací praxe dále interpretovala, že klíčový aspekt představuje i subjektivní vnímání vztahu zaměstnancem, v důsledku čehož posuzování existence hierarchického postavení neleží pouze ve znacích čistě objektivní povahy.⁵³ Projevem takové vztahové dynamiky bude zpravidla plnění pokynů zaměstnavatele, znak blíže analyzován v kapitole 2.1.3., nebo možnost zaměstnavatele kontrolovat a organizovat pracovní činnost zaměstnance, jak je toto právo, prostřednictvím svých dílčích důsledků, popsáno zejména v kapitolách 2.1.7. či 2.1.8.

Při pohledu na sportovní sektor je zřejmé, že je plný vztahů, jež mají specifické kontury, které se různí v závislosti na tom, zda se jedná o kolektivní či individuální sportovce.⁵⁴ U kolektivních sportovců, ať už jsou to například fotbalisté, basketbalisté nebo hokejisté, je vztah s klubem, jenž zde může obvykle figurovat jako potenciální zaměstnavatel, značně propracovanější a inkluzivnější ve smyslu zaměstnaneckých povinností, které mohou zasahovat až do osobních sfér života sportovce.⁵⁵ Standartním základem jsou zde závazky sportovců aktivně se účastnit tréninkových jednotek, mnohdy i vícekrát denně, soustředění, ať tuzemských či zahraničních, a utkání daného klubu, a to často i v těch případech, kdy sportovec do zápasu z určitých důvodů nebude moci zasáhnout.⁵⁶ Dílčí povinnosti jmenované v předešlé větě pak zastřešuje obecná povinnost akceptovat stanovený časový a organizační režim, který je odvozen z účasti klubu v rozličných soutěžích.⁵⁷ Tato tak obnáší nejen účast na soutěžích a turnajích, ale zahrnuje i podrobení se pokynům trenérského a realizačního týmu, které jsou nezbytné pro udržení disciplíny a optimální funkčnosti celku. Aktivní spolupráce se členy realizačního týmu a úsilí o udržování kázně v rámci klubu odrážejí nejen základní povinnosti spojené s profesionálním vykonáváním sportu, ale zároveň reflektují hlubší vazby mezi sportovcem a klubem, které se opírají o vzájemnou důvěru a respekt. Způsob, jakým se sportovec integruje do těchto struktur a jakým přistupuje k plnění těchto povinností, má přímý dopad nejen na jeho individuální úspěch, ale i na celkové výsledky a reputaci klubu.⁵⁸

⁵² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. října 2015, sp. zn. 5 Ads 92/2015.

⁵³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. ledna 2022, sp. zn. 9 Ads 97/2021.

⁵⁴ LISSE, Luděk. *Sportovní právo: rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 7-8.

⁵⁵ PICHRT, op. cit. pozn. 50, s. 19.

⁵⁶ Unie evropských fotbalových asociací (UEFA). *Agreement regarding the minimum requirements for standard player contracts in the professional football sector in the European Union and in the rest of the UEFA territory*. In FIFPro [online]. 19. dubna 2012. [cit. 7. listopadu 2023]. s. 8.

⁵⁷ JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 67.

⁵⁸ UEFA, op. cit. pozn. 56, s. 8-9.

Tím však závazky kolektivního sportovce ani zdaleka nekončí. Součástí většiny profesionálních smluv jsou i povinnosti v podobě udržování fyzické kondice, péče o zdraví, řádného stravování a životosprávy, včetně regeneračních plánů a případných léčebných zákroků. Neobvyklými nejsou ani striktní pravidla se sportem pouze volně spjatá.⁵⁹ Do takové skupiny lze zařadit restriktce v podobě předem určených oděvů a výbavy, a to nejen pro dobu výkonu samotného sportu, nýbrž i pro účast na různých marketingových či společenských akcích.⁶⁰ Jako výrazně omezující se pak mohou jevit rovněž závazky stanovené na ochranu dobrého jména klubu samotného či pověsti významných partnerů a investorů této organizace, prakticky prováděné regulováním obsahu i četností výstupů sportovců daného klubu ve sdělovacích prostředcích.⁶¹ Již z výše uvedeného je patrné, že projevů nadřazenosti klubu, včetně jeho trenérského štábu, a podřízenosti sportovce je hned celá řada. Tyto jevy jsou natolik rozmanité, že výkon práce profesionálního sportovce je mnohdy ovlivňován i v době, kdy činnost nevykonává přímo pro svůj klub.⁶²

Z poskytnutého výkladu lze dovodit, že vztah kolektivních sportovců s jejich kluby je často regulován smlouvami, které připodobňují sportovce k zaměstnancům, ačkoli samotná práce vykonávaná sportovcem si může zachovávat určitou míru individuální autonomie a specifčnosti dané sportovní disciplínou, což bude ostatně doloženo výkladem v rámci následujících kapitol.

Na druhé straně v případě individuálních sportovců, jako jsou tenisté, golfisté či lyžaři, lze k otázce existence hierarchického řádu nalézat odlišné odpovědi. Tito sportovci většinou působí na základě smluv, které méně připomínají typický pracovněprávní vztah a více se přiklání k soukromoprávní autonomii imanentní naopak podnikatelským aktivitám.⁶³ Absence klubů a rozsáhlejších realizačních týmů či obdobných struktur, která je pro tuto kategorii sportů pravidlem, zde jde ruku v ruce s větší mírou nezávislosti a samostatnosti vykonávané činnosti.⁶⁴ Stejně jako u sportů kolektivních ani zde však závěr není zcela jednoznačný. I v oblasti individuálního sportu totiž existují určité formy direktivního řízení,

⁵⁹ Ibidem, s. 7-8.

⁶⁰ KUČERA, Vít. Specifické smluvní vztahy ve sportovním právu. In KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 148.

⁶¹ HURREY, Adam. *The cliché-driven, double-speaking world of professional footballers*. In ESPN [online]. 16. října 2014. [cit. 20. listopadu 2023].

⁶² Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA). *Regulations on the Status and Transfer of Players* [online]. Březen 2022. [cit. 10. listopadu 2023]. s. 16.

⁶³ VONDRÁČEK, Ondřej. Definice spotřebitele. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 14.

⁶⁴ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 63.

ať už ve vztahu ke sponzorským závazkům nebo při reprezentaci národních týmů v mezinárodních soutěžích.⁶⁵

Závěrem lze konstatovat, že primární znaky definující nadřízenost a podřízenost vztahu, jak je ve své judikatuře předestřel Nejvyšší správní soud, mohou být přinejmenším u některých kolektivních sportů obvykle naplněny.⁶⁶ Prvně úplatnost vztahu je i přes zcela ojedinělé výjimky naprostým pravidlem. A přestože sportovci, především pak ti na nejvyšší úrovni, mohou mít vedle příjmů od klubu i další zdroje výdělků, např. ze sponzoringu či PR a marketingových aktivit, tyto budou zpravidla doplňkového charakteru, a hospodářská závislost sportovců na klubu tak bude dána.⁶⁷ Za splnění lze dále považovat i řízení činnosti jednotlivých hráčů klubem. Výčet rozmanitých závazků vůči klubu, jakožto mnohdy rigidní způsoby zajištění jejich plnění ilustrují, že poměr kolektivního sportovce a jeho klubu má k rovnocennému vztahu zřídka kdy blízko.⁶⁸

2.1.2. Výkon jménem zaměstnavatele

Další podmínkou subsumace činnosti pod pojem závislé práce je její výkon jménem zaměstnavatele. I v tomto případě lze konstatovat, že hospodářská závislost pracovníka na jeho zaměstnavateli hraje zásadní roli. To, že zaměstnavatel vkládá do rukou svého zaměstnance kapitál, vybavení a materiální i intelektuální prostředky, je základním předpokladem pro vykonávání jeho pracovních povinností.⁶⁹ Na druhé straně se pracovník ocitá v situaci, ve které je fakticky omezen v možnosti výkonu samostatného podnikání, a zpravidla tedy může profitovat pouze z ekonomických výhod, které mu jeho zaměstnavatel poskytne.⁷⁰ Výsledkem takového nastavení je pak skutečnost, že na ramenou zaměstnavatele leží i převážné riziko případného neúspěchu.

Druhým důležitým aspektem, kterým se může řídit bližší identifikace potenciálně zaměstnaneckého poměru ve vztahu k subjektu, jehož jménem je činnost vykonávána, je perspektiva třetích nezávislých stran. Tento náhled je zde judikaturou Nejvyššího správního

⁶⁵ NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 196-200.

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. listopadu 2016, sp. zn. 2 Afs 100/2016.

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. února 2014, sp. zn. 6 Ads 46/2013.

⁶⁸ BLACKSHAW, Ian. *The Professional Athlete – Employee or Entrepreneur?* In *International Sports Law Journal*. Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, č. 3-4.

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. února 2017, sp. zn. 7 Afs 206/2016.

⁷⁰ BĚLINA, Tomáš, op. cit. pozn. 45, s. 68.

soudu reflektován obdobně jako u prvního definičního znaku. Je to právě toto hledisko, u kterého lze vnímat fundamentální rozdíl mezi sportovci individuálními a hráči kolektivních sportů.⁷¹ Jak již samotný název této kategorie napovídá, individuální sporty představují téměř výhradně činnosti, které jsou vykonávány jednotlivci a jako takové jsou i externě vnímané. Hovoří-li se o libovolném tenistovi, golfistovi či boxerovi, nemá veřejnost pochyb o vnímání takové osoby jako samostatné entity, vykonávající profesionální činnost vlastním jménem. Závěr předchozí věty s sebou nese řadu průvodních jevů souvisejících především s prvním hlediskem popsáním v předchozím odstavci. Takový sportovec totiž není ekonomicky závislý na zastřešující entitě, nýbrž na vlastních sportovních výsledcích. Samostatný je i z hlediska obstarávání prostředků potřebných pro řádný výkon činnosti. Je to tedy sám sportovec, kdo nezprostředkovaně nese plody vykonávané činnosti, ať už jsou tyto pozitivní či negativní.⁷²

Naproti tomu profesionální sportovci kolektivních sportů jsou mnohdy vnímání prizmatem odlišným. Přestože i tyto osoby v konečném důsledku, tj. zprostředkovaně, těží či trápí ze svých odvedených výkonů, ať už je to formou odpovídajícího finančního ohodnocení či v rámci veřejné reputace, jsou zpravidla vnímání jako integrální součásti týmu, potažmo klubu obecně.⁷³ Sportovec zde přispívá k úspěchům a neúspěchům celku, který se vlastním jménem účastní zápasů a soutěží. Zajištění řádných pracovních podmínek, ať už jde o vybavení a zařízení nutná pro trénink a zápasy, dopravu sportovce do místa výkonu činnosti, poskytnutí personálu pro udržení a rozvoj jeho výkonnosti, jakožto další materiální i imateriální plnění se sportem neodmyslitelně spjatá, je zde zcela převážně v gesci klubu, který činnost sportovců zastřešuje.⁷⁴ Není proto pochyb o tom, že primárním nositelem rizika se sportovní činností spojeným je právě klub. Ačkoliv tyto organizace disponují mechanismy, jak jednotlivá rizika minimalizovat, respektive redistribuovat, například sankčními ujednáními smluv snižující finanční ohodnocení hráčů při poklesu týmové výkonnosti, nemění to nic na skutečnosti, že v první linii nesou důsledky výsledků činnosti právě kluby. Ať už jsou to události příjemné, jakými může být obdržení prostředků z prodeje čím dál tím hodnotnějších vysílacích práv, či starosti negativní, v čele se stoupajícími náklady na zajištění podmínek pro účast

⁷¹ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 63.

⁷² BLACKSHAW, 2006, op. cit. pozn. 68.

⁷³ UEFA, op. cit. pozn. 56, s. 6.

⁷⁴ SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec: právní a ekonomické aspekty*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, s. 126.

v prestižních soutěžích či všudypřítomné riziko ztráty investorů a dalších klíčových partnerů.^{75 76}

Jak již bylo nastíněno výše, synergie mezi individuálním rozvojem sportovce a týmovým úsilím vyvolává otázku, zda výkon práce jménem zaměstnavatele, zde sportovního klubu, je naplněn v čisté podobě.⁷⁷ Zejména diskutabilní je tento závěr v případě sportů, jež povahou stojí na pomezí sportů individuálních a kolektivních. Za nejvýznamnější zástupce této kategorie lze považovat cyklisty či závodní jezdce. U těchto osob se například v mnohem větší míře propisuje vztah mezi sportovními výkony a obdrženou úplatou.⁷⁸ Avšak vnímat závodníka Formule 1 jakožto samostatnou entitu, primárně nereprezentující několikamiliardový kolos v podobě stáje, jež vytváří veškeré podmínky pro výkon činnosti daného jezdce, nelze považovat za zcela adekvátní. I přes výše uvedené lze uzavřít, že v případě sportů tradičně kolektivní povahy lze podmínku v podobě výkonu činnosti jménem zaměstnavatele považovat zpravidla za splněnou. Naproti tomu individuální sportovci daný znak bezesporu nenaplnují.

2.1.3. Pokyny zaměstnavatele

Jak již bylo uvedeno v rámci kapitoly 2.1.1., kritérium spočívající v plnění pokynů zaměstnavatele úzce souvisí s konceptem nadřízenosti a podřízenosti v dané vztahové dynamice. Není proto překvapením, že někteří autoři v realizaci direktiv zaměstnancem spatřují, a to zcela oprávněně, pouze dílčí indikační pomůcku podřízenosti, nikoliv samostatný definiční znak závislé práce. Přestože tento názor není reflektován ve znění příslušných právních předpisů ani v navrhovaných legislativních změnách, je tato skutečnost zohledněna alespoň tuzemskými soudy, které se ve své judikatuře vztahem obou znaků aktivně zabývají.⁷⁹

Ať už je plnění pokynů zaměstnavatele průvodním jevem existence hierarchického vztahu mezi zaměstnancem a jeho zaměstnavatelem, či soběstačným aspektem, který je třeba

⁷⁵ BLACKSHAW, Ian. *International Sports Law: An Introductory Guide*. Hague: T.M.C. Asser Press, 2017, s. 64-65.

⁷⁶ MAREŠ, Michael. *Kolik stojí vlastnit hokejový tým? Mě 20 milionů ročně, počítá majitel Pardubic*. In Forbes [online]. 4. listopadu 2016. [cit. 5. prosince 2023].

⁷⁷ BĚLINA, Tomáš, op. cit. pozn. 45, s. 68.

⁷⁸ HERVEY, Lia. *Cycling salaries: How much do professional cyclists earn?* In Sky Sports News HQ [online]. 11. prosince 2015. [cit. 6. prosince 2023].

⁷⁹ STÁDNÍK, Jaroslav. *Inspekce práce v kleštích (nejen) nelegální práce*. In PICHRT, Jan; KOLDINSKÁ, Kristina a MORÁVEK, Jakub (eds.). *Obrana pracovního práva. The Defence of Labour Law*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 409.

analyzovat samostatně, lze na tomto místě zopakovat dílčí závěry prezentované v kapitole 2.1.1. Kolektivní sporty jsou typické tím, že sportovci jsou pokyny vedeni zastřešující entitou, která své hráče úkoluje hned na několika úrovních. Tyto vrstvy pokynů lze rozlišovat zejména ze dvou perspektiv, které se jeví vůči sobě nepřímo úměrné. Čím blíže jsou pokyny potenciálního zaměstnavatele jádru vykonávané činnosti sportovce, tím více zprostředkovatelů daných příkazů existuje a tím vzdáleněji jsou utvářeny od původního zadavatele. A naopak, čím méně direktivy souvisí s aktivitami, které lze považovat za skutečný předmět sportovní činnosti, tím více napřímo jsou potenciálním zaměstnavatelem zadávány.

Uvedenou tezi lze ilustrovat na příkladu fotbalového klubu. Jak již bylo nastíněno v rámci výkladu kapitol předchozích, sportovci kolektivních sportů, kde fotbal není výjimkou, nýbrž často pravidlem, jsou hráči vystavováni řadě pokynů lišící se ve významnosti, konkrétních zadávacích subjektech i následné kontrole plnění. Jádrem činnosti každého fotbalisty je sportování samotné; ať už jde o tréninkové jednotky, soustředění, zápasy nebo turnaje, aktivity daného atleta jsou zde striktně usměrňovány organizačními programy, taktickými plány či přímo herními pokyny.⁸⁰ Tuto kategorii direktiv má na starosti téměř výlučně realizační tým, v čele s trenéry, přičemž tato skupina je od hlavních představitelů klubu relativně vzdálena. Lze tak konstatovat, že příkazy zde nejsou zadávány přímo zaměstnavatelem, nýbrž prostředníky, což je koncept pracovnímu právu dobře známý.⁸¹ Judikatura Nejvyššího soudu ve svých rozhodnutích jednotně uvádí, že splnění podmínky výkonu práce dle pokynů zaměstnavatele je zajištěno i v těchto případech.⁸² Zabývat se na tomto místě blíže členěním realizačního týmu na jednotlivé sekce, například asistenty zaměřené na specifické aspekty hry nebo fyzioterapeuty orientované na diagnostiku, léčbu či regeneraci, lze považovat za nadbytečné. Zadávání pokynů v rozdílných úrovních lze však dále prezentovat na stupni vyšším. S životem každého fotbalisty jsou totiž spojeny i povinnosti od sportování vzdálenější, zadávané zpravidla vrchními strukturami klubů. Jednotlivé výkonné i administrativní týmy úkolují sportovce například v oblastech klubové disciplíny, etických a profesionálních standardů, participací na mediálních a marketingových akcích či podílením se na vzdělávacích a rozvojových programech.⁸³ Rozmanitost a četnost takových direktiv

⁸⁰ RADOSTOVÁ, Kateřina a CHIZZOLA, Philipp. Právní postavení fotbalisty – zaměstnanec nebo osoba samostatně výdělečně činná? In KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 172.

⁸¹ BĚLINA, Miroslav, 2023, op. cit. pozn. 43, s. 77.

⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. září 2018, sp. zn. 21 Cdo 3157/2017.

⁸³ SLUKA, op. cit. pozn. 74, s. 125.

ve světě kolektivních sportů nasvědčuje o splnění definičního znaku, o kterém tato kapitola pojednává.

Při zohlednění dílčích závěrů kapitoly 2.1.2. čtenáře nepřekvapí, že naopak individuální sportovci ani požadavek výkonu činnosti dle pokynů zaměstnavatele zpravidla plnit nebudou. Vzhledem ke skutečnosti, že činnost individuálních atletů není zastřešována řídicí entitou v podobě klubu, který by navíc disponoval dílčími organizačními jednotkami zodpovědnými za jednotlivé aspekty vedení činnosti, absence instrukcí i povinnosti jejich plnění zde bude jednoznačným pravidlem. Oponovat lze tvrzením, že i aktivity individuálních sportovců často vede trenérský štáb. Tento však není dosazován sportovním ředitelem nebo sportovním úsekem klubu jako celkem, nýbrž sportovcem samotným, který si členy svého týmu bez omezení a dle vlastního uvážení volí.⁸⁴ Existenci realizačních týmů ve světě individuálních sportů lze tedy vnímat jako specifický projev samostatnosti sportovce, který bude jako aspekt sportování ve statusu podnikatele přiblížen v kapitole 3.1.1. Plnění pokynů, které od takových osob individuální sportovec obdrží, je pak čistě na jeho posouzení, přičemž sankce za případný postup v rozporu s direktivou nepřichází v úvahu. Lze tak uzavřít, že znak výkonu činnosti dle pokynu zaměstnavatele je opět splněn pouze v případě sportů kolektivních.

2.1.4. Osobní výkon práce

Dalším základním kamenem pro porozumění specifickému postavení profesionálních sportovců v rámci potenciálně pracovněprávních vztahů je pochopení konceptu osobního výkonu práce.⁸⁵ Tento princip, nezbytný pro charakterizaci závislého pracovního poměru, stanoví, že pracovník musí své pracovní povinnosti plnit osobně, čímž je znemožněno, aby byl při předemtných aktivitách zastoupen jinou osobou. Při posuzování činnosti sportovců je zcela zjevné, že tento požadavek je naplňován naprosto bezvýjimečně.

Ať už jsou vnímány jako součásti vrozeného talentu, arbitrárně alokovaného, nebo jako produkty dlouholeté a úmorné práce, jsou to právě specifické vlastnosti a ojedinělé atributy jednotlivých atletů, které jsou na těchto jedincích značnou částí světa adorovány.⁸⁶ Tento jev je obdobně dán i u jednotlivých klubů, organizátorů soutěží a dalších entit, které činnost

⁸⁴ CARAYOL, Tumaini. *'It's awkward': how tennis stars tread tricky tightrope with coaches*. In The Guardian [online]. 22. března 2022. [cit. 1. prosince 2023].

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. února 2014, sp. zn. 6 Ads 46/2013.

⁸⁶ SIMONS, op. cit. pozn. 2, s. 57.

sportovců hradí. Scénář, ve kterém by se takto jedinečná a charakteristická osoba nechala při svých výkonech zastoupit nebo své aktivity jiným způsobem outsourcovala, se jeví nemožným. Stejně jako u známých umělců, ať už výtvarných, hereckých či jiných, i v případě sportovců je nemožné, aby jejich osobní činnost byla nahrazena v rámci téhož právního vztahu, přičemž tento závěr platí bez rozdílu jak pro sporty kolektivní, tak i individuální.⁸⁷

Osobní výkon práce je tak vedle úplatnosti, která bude přiblížena v následující kapitole, podmínkou, která bude ve světě sportu ze všech definičních znaků plněna nejvíce, tj. v nejvyšším počtu případů a v nejčistší podobě.⁸⁸ Skutečnost, že nepřenositelnost výkonu je u sportovců dána, však nemá za následek absolutní soulad sportovní činnosti se všemi ustanoveními upravující původce práce. V této souvislosti lze zmínit relativně čerstvý, novelou účinnou od roku 2021 vytvořený, institut sdíleného pracovního místa.⁸⁹ Ten přináší do pracovněprávního diskurzu nový rozměr, dokládající obecné tendence flexibilizace příslušných vztahů.⁹⁰ Nedávno zavedená inovace se však nezdá být pro sféru profesionálního sportu příliš aplikovatelná. V oblasti, kde prim hrají individuální dovednosti a výkony každého sportovce, lze stěží hledat příklady, při kterých by částečný a střídavý výkon práce více atlety byl jakkoliv možný. Proto se novinka v podobě sdíleného pracovního místa zařadí do dlouhého seznamu kapitoly 2.3.2., věnující se právě ustanovením, která se ve vztahu ke sportovní činnosti nejeví jako přiléhavá. Tato dílčí nuance však nic nemění na výše prezentovaném závěru, že profesionální sport vždy byl, je a s nejvyšší pravděpodobností nadále bude úzce spojen s nenahraditelnými a nezastupitelnými individualitami.

2.1.5. Úplatnost

Úvodem je vhodné zmínit, že otázka úplatnosti představuje první z podmínek výkonu závislé práce uvedených v § 2 odst. 2 zákoníku práce. Jak již však bylo implikováno výše, systematické třídění charakteristik závislé práce na definiční znaky a podmínky jejího výkonu se pro účely této práce jeví bez významnějšího materiálního efektu. Absenci významu tohoto odlišení dokládá rovněž skutečnost, že i judikatura tuzemských soudů dvě zmíněné kategorie nezřídka spojuje.⁹¹ Totéž lze pozorovat i v odborné literatuře, například Bělina uvádí:

⁸⁷ BĚLINA, Tomáš, op. cit. pozn. 70, s. 67.

⁸⁸ Ibidem, s. 67-69.

⁸⁹ Bod 69. zákona č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony.

⁹⁰ MORÁVEK, Jakub. *Novela zákoníku práce, aneb jak se to (ne)povedlo*. Právní rozhledy, 2020, č. 13-14, s. 492.

⁹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. ledna 2022, sp. zn. 9 Ads 97/2021.

„Dle našeho názoru rozlišení znaků závislé práce a podmínek jejího výkonu, tak jak je provedla novela č. 365/2011 Sb., problematiku definice závislé práce spíše zatemňuje a je bez praktického významu.“⁹²

Ve světle analýzy právního postavení profesionálních sportovců představuje úplatný výkon práce základní pilíř, jenž zpravidla odlišuje amatérskou a profesionální rovinu sportovního využití.⁹³ Nejedná se však o jev nutně samostatný, na zbylých aspektech nezávislý. Tato skutečnost byla ostatně ilustrována v rámci rozboru soudních rozhodnutí v kapitole 2.1.1., podle kterých je ekonomická závislost, a s tím nerozlučně spjatá úplatnost, jedním z indikátorů existence vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jakožto imanentního znaku pracovněprávního vztahu.⁹⁴ V základním rozsahu informací i z hlediska dílčích závěrů lze tedy odkázat na výklad tam poskytnutý. Profesionální sportovec, bez ohledu na kategorii vykonávaného sportu, bude za svou činnost vždy monetárně odměňován.⁹⁵ Na tomto výroku nic nemění ani související ekonomické skutečnosti, tedy že profesionální sportovec může být odměňován rovněž nepeněžitě (například stravováním nebo ubytováním) a že sportovec může peněžitá plnění získávat i z jiných zdrojů (zejména z již diskutovaných marketingových aktivit).⁹⁶ Tyto jevy totiž budou zpravidla sekundární povahy vůči primárnímu peněžitému ohodnocení.

Při pohledu na úplatný charakter sportovní činnosti v kolektivních i individuálních sportech je však žádoucí i bližší zkoumání podmínek, za nichž je úplatnost realizována. V kolektivních sportech je finanční odměna za výkon činnosti, respektive její specifikace, výše a forma, výlučně předmětem individuálních dohod a smluv. Lukrativnost těchto právních jednání je pak dána celou řadou faktorů, mezi které namátkou spadá výkonnost sportovce, jeho věk, národnost, dosavadní úspěchy, reputace, hráčský potenciál a stovky dalších.⁹⁷ V rámci jednotlivých klubů jsou pak smlouvy často standardizovány do několika kategorií dle výše základní odměny.⁹⁸ Tyto skupiny budou zpravidla přímo korelovat s tržní hodnotou hráčů do nich zařazených. Teze předešlé věty však neplatí bezvýjimečně, obvyklé jsou i případy,

⁹² BĚLINA, Miroslav. Závislá práce. In BĚLINA, Miroslav; DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Zákoník práce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 33.

⁹³ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 6.

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. října 2015, sp. zn. 5 Ads 92/2015.

⁹⁵ LINHARTOVÁ, op. cit. pozn. 7, s. 16.

⁹⁶ UEFA, op. cit. pozn. 56, s. 7.

⁹⁷ NOVOTNÝ, op. cit. pozn. 65, s. 345-347.

⁹⁸ MÁDL, Luděk. *Vše o platech. Fotbalovou ligu tu kopou milionáři i kluci za 10 tisíc měsíčně*. In Seznam [online]. 1. prosince 2019. [cit. 28. prosince 2023].

kdy ohodnocení sportovců daleko výrazněji reflektuje jejich historický přínos pro tým nebo přidanou hodnotu v oblasti médií a marketingu. Lze tak vnést určité pochybnosti nad souladem těchto jevů s povinně zohledňovanými faktory dle zákoníku práce.⁹⁹ Na druhou stranu pravidlem většiny smluv je vícesložkovost odměny, která zahrnuje jak pevné, tak proměnlivé položky. Variabilní složky pak reflektují nejen výkony jednotlivce, ale i úspěchy týmu jako celku, přičemž finanční ohodnocení může být vázáno na dosažení určitých výsledků nebo cílů.¹⁰⁰

Z výše uvedeného je na první pohled patrné, že odměňování kolektivních sportovců je komplexní disciplínou, jejíž specifika nemusí vždy plně vyhovovat požadavkům pracovněprávních předpisů.¹⁰¹ Příkladem budiž rovnost v odměňování či ochrana před diskriminací. Podstatné problémy pak přináší i kogentní instituty příplatků za práci o víkendech či státních svátcích.¹⁰²

Oproti tomu v individuálních sportech, kde sportovec často vystupuje jako samostatnější entita, je úplatný charakter činnosti zřetelný výlučně v přímé ekonomické závislosti na jeho výsledcích a úspěších. Status profesionálního sportovce se zde odvíjí od schopnosti generovat příjem prostřednictvím sponzorských smluv, výherních prémie a dalších finančních zdrojů. Faktorů, jež do výše odměny vstupují ve světě individuálních sportů, bude o poznání méně. Přesto lze nalézt několik ojedinělých, které naopak nejsou příznačné pro sporty kolektivní. Nejvýznamnějším zástupcem této kategorie jsou události, které v každém sportovci vyvolávají oprávněné obavy, nýbrž s fyzickými činnostmi, nejen sportem, jsou nerozlučně spjaty. Řeč je o zraněních. Ač to v zahraničních právních řádech není zdaleka pravidlem, tuzemští profesionální sportovci kolektivní povahy nebudou v důsledku zranění markantně ovlivněni na vyplácené odměně.¹⁰³ Zatímco v okolních zemích je běžné, že dočasná indispozice hráče způsobí drastické snížení klubem poskytovaného plnění, které je následně vyvažováno prostřednictvím pojistných principů, v České republice je nejčastějším následkem pouze neaplikovatelnost většiny variabilních složek odměny, které bývají doplňkové povahy.¹⁰⁴ Taková jistota však nenáleží individuálním sportovcům, u kterých úplatnost jejich činnosti bezpodmínečně koreluje s dostatečnou výkonností. Je proto zjevné, že ochranná ustanovení

⁹⁹ Ustanovení § 110 zákoníku práce.

¹⁰⁰ KUČERA, op. cit. pozn. 60, s. 150.

¹⁰¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. listopadu 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011.

¹⁰² Ustanovení § 114 a násl. zákoníku práce.

¹⁰³ JURKA, op. cit. pozn. 57, s. 29.

¹⁰⁴ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 68.

pracovněprávních předpisů a s nimi spojené instituty práva sociálního zabezpečení mnohdy na individuální sportovce dostatečně efektivně nedosáhnou.

Závěrem lze konstatovat, že problematika úplatného výkonu činnosti v profesionálním sportu se jeví jako komplexní mozaika, v níž se prolínají otázky pracovněprávních vztahů, ekonomické závislosti a autonomie sportovce. Ať již v kontextu kolektivních nebo individuálních sportů, obecná úplatnost vztahu bude prakticky bezvýjimečně dána.¹⁰⁵ Nelze však přehlížet fakt, že koncept úplatnosti je v rámci pracovního práva rozpracován velmi detailně s mnohými specifiky, jež na sportovní činnost aplikovat nelze. To dokládá ostatně i judikatura Nejvyššího správního soudu, která se příležitosti relevantních ustanovení věnovala explicitně.¹⁰⁶

2.1.6. Náklady a odpovědnost zaměstnavatele

Další podmínkou subsumace aktivit pod závislou práci je její výkon na náklady a odpovědnost zaměstnavatele. Při pečlivém posouzení těchto aspektů v rámci právního postavení profesionálních sportovců lze dospět k zajímavým zjištěním, která odhalují rozdíly mezi individuálními a kolektivními sportovci ve vztahu k tomu, kdo tyto náklady na výkon i odpovědnost za výsledky v konečném důsledku nese.

U kolektivních sportů je zvykem, že klub všeobecně přebírá břemeno financování a podpory svých sportovců.¹⁰⁷ Tato okolnost zahrnuje nejen přímé monetární odměny v základním i výkonnostním rozsahu, nýbrž také rozsáhlé spektrum souvisejících služeb a pomoci, ať již na zajištění tréninkových a rehabilitačních zařízení, stravovacích režimů, dopravy k soutěžím nebo na specifické vybavení potřebné pro sportovní činnost. Tyto prvky jsou naprosto klíčové pro optimalizaci výkonnosti sportovce a jeho schopnosti dosahovat nejlepších možných výsledků, ze kterých jak finančně (formou vstupného, výherních bonusů či sponzorských smluv), tak reputačně profituje i trátí přímo klub.¹⁰⁸ Jako konkrétní příklad lze uvést, že profesionální hokejový klub poskytuje svým hráčům nejen finanční odměny ve formě základních honorářů, bonusů za vstřelené branky a prémie za vyhraná utkání, ale rovněž se stará o komplexní logistickou a materiální podporu – od zajištění lékařské péče až po dodávku

¹⁰⁵ KUČERA, op. cit. pozn. 60, s. 146.

¹⁰⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. listopadu 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011.

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. října 2018, sp. zn. 28 Cdo 773/2018.

¹⁰⁸ BĚLINA, Tomáš, op. cit. pozn. 70, s. 70.

kvalitního sportovního oblečení, hráčského vybavení a výživových doplňků. Tato péče je dnes považována za samozřejmou a je integrální součástí smluvního vztahu mezi sportovcem a klubem, kde druhý zmíněný v souhrnu nese primární náklady na výkon sportovní činnosti. Růžička uvádí: „*Argumentem proti uvedenému je ale skutečnost, že profesionální sportovec si může uvedené obstarávat v rámci podnikatelské činnosti sám a sportovní klub mu tyto může následně proplácet společně s odměnou. Tento názor však nelze přijmout, neboť uvedené náklady a věci jsou zpravidla poskytovány přímo sportovním klubem a profesionální sportovec si tyto zpravidla neobstarává výlučně sám. I kdyby tato možnost byla připuštěna, náklady na výkon profesionálního sportu by – byť odvozeně – nesl opět sportovní klub.*“¹⁰⁹ Přestože je tedy přefakturace nákladů jevem častým, na uvedený závěr nemá významný vliv.¹¹⁰

Na druhé straně v oblasti individuálních sportů se model financování a podpory projevuje poměrně složitěji. Zde musí sportovec v převážné většině případů řešit otázky financování přípravy, cestování na turnaje nebo pořízení nezbytného vybavení osobně. Kupříkladu profesionální tenista může vynaložit horentní sumy na cestování po celém světě, odměny trenérů, fyzioterapeutů a dalšího doprovodného týmu, což vyžaduje značné finanční zdroje, které ne vždy budou pokryty příjmy z turnajů nebo sponzorskými smlouvami. V úvahu potom pochopitelně nepřichází možnost fakturace takových výdajů zastřešující entitě. Určitou výjimku zde tvoří příjmy související s reprezentační činností, která však v důsledku své specifity nebude podrobena bližší analýze.¹¹¹

Přestože nikoliv zcela bezvýjimečně, obdobné závěry lze shledat u odpovědnosti za soutěžní výsledky.¹¹² Individuální sportovec nenese pouze odpovědnost za řádný výkon dané činnosti, jako je tomu u těch kolektivních, nýbrž i za dosažený výsledek a důsledky s ním spojené. Naproti tomu absentuje povinnost loajality s tím nerozlučně spjatá, což resultuje ve vyšší míru nezávislosti individuálních atletů.¹¹³ Dopady úspěšnosti výsledků sportovců pak byly blíže popsány výše, proto není účelné se k těmto vracet. Synteticky lze však formulovat myšlenku, že sportovní aktivity zastřešené kluby zde představují silný kontrast oproti sportům individuálním, kde se atlet stává nejen svým vlastním manažerem,

¹⁰⁹ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 75.

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. srpna 2012, sp. zn. 2 Afs 22/2012.

¹¹¹ ČORBA, Jozef a kol. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008, s. 102.

¹¹² Jednou výjimkou za všechny budíž parciální přenášení odpovědnosti klubů za výsledek na hráče, jednak formou sankcí zpravidla vedených v interních disciplinárních rádech (například pokuty za karetní prohřešky a obdobná provinění proti předpisům či morálce, poškozující externí vnímání klubu), a dále formou bonusů ujednaných v rámci smluvní dokumentace (například prémie za bodové zisky týmu).

¹¹³ BĚLINA, Miroslav, 2023, op. cit. pozn. 43, s. 22.

ale i investorem do své sportovní kariéry, což zapříčiňuje, že musí excelovat nejen ve výlučně sportovních aktivitách, ale také efektivně řídit své finanční a logistické záležitosti.¹¹⁴ Naproti tomu kluby, pochopitelně s notnou dávkou simplifikace, tyto nemalé finanční, materiální i personální prostředky vynakládají v sázce na úspěšnost daného sportovce a týmu jako celku, běžně s vysokou mírou nejistoty.¹¹⁵

2.1.7. Pracovní doba

Již základní rozbor pracovní doby profesionálních sportovců poukazuje na zásadní rozpor mezi tradičním pracovněprávním pojetím a specifiky sportovní činnosti. Podle zákoníku práce se pracovní dobou rozumí ta, ve které „*je zaměstnanec povinen vykonávat pro zaměstnavatele práci, a doba, v níž je zaměstnanec na pracovišti připraven k výkonu práce podle pokynů zaměstnavatele*“.¹¹⁶ Tato skutečnost sama o sobě vyžaduje určitou míru předvídatelnosti a pravidelnosti. V případě profesionálního sportu pak uvedená definice naráží na množství výzev, způsobených především nesourodostí a variabilitou sportovních aktivit, jakožto pro pracovní právo standardní nemožností se od zákonné úpravy odchýlit.¹¹⁷

Sportovní činnost zahrnuje nejen účast na zápasech a soutěžích, ale také cestování, trénink, rehabilitaci a další zdánlivě volnočasové aktivity, které jsou nezbytné pro udržení vysokého výkonnostního standardu. Nerovnoměrnost takového časového vytížení sportovců, kdy v jeden den mohou mít trenéry nařízený, respektive umožněný odpočinek, a v jiný pak několikafázové tréninkové jednotky, a to nehledě na den v týdnu, ve většině případů znemožňuje subsumaci relevantních činností pod uvedenou zákonnou definici. Zvláště pak cestování k místům konání soutěží představuje významný aspekt profesionálního sportu, jehož zařazení do konceptu pracovní doby se jeví problematickým.¹¹⁸ Dálková doprava, v dnešní době bezesporu nezbytná pro účast na sportovních akcích, jakožto další časově náročné úkony nespočívající v samotných sportovních výkonech, se výrazným způsobem neslučují s běžně pojatou pracovní dobou a vyžadují přinejmenším flexibilní perspektivu na to, jaké aktivity vlastně tvoří činnost profesionálního sportovce. Nejen právní úprava pracovní

¹¹⁴ SLUKA, op. cit. pozn. 74, s. 117.

¹¹⁵ CRITCHLEY, Mark. *Antony, Manchester United's €95million problem*. In The Athletic [online]. 12. března 2024. [cit. 15. března 2024].

¹¹⁶ Ustanovení § 78 odst. 1 písm. a) zákoníku práce.

¹¹⁷ ŠTEFKO, Martin. Základní pojmy. In BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Zákoník práce*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 540.

¹¹⁸ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 76.

doby, ale i institut doby odpočinku, zaměřený na ochranu zdraví a sociálních zájmů zaměstnance, je ve sportovním kontextu obtížně aplikovatelný.¹¹⁹ Rozvržení tréninků, regenerace a zápasů neumožňuje jednoduchou aplikaci konceptů jako jsou nepřetržitý odpočinek mezi směnami nebo rovnoměrné rozvržení pracovní doby. Vzhledem k tomu, že potřeby sportovců se liší podle aktuální fáze tréninkového cyklu nebo sezóny, je náročné tyto aktivity zařadit i do pevně daného schématu pracovních směn.

Rozdíly mezi individuálními a kolektivními sportovci, kde každá skupina čelí specifickým výzvám v kontextu pracovní doby, pro analýzu plnění předestřené podmínky stojí za zmínku pouze okrajově. U kolektivních sportů lze jistě pozorovat striktnější režimy spojené s týmovou přípravou a soutěžemi, zatímco individuální sportovci mohou místy projevit vyšší stupeň nezávislosti v plánování svého času. Přesto však v obou případech existuje element nadřazenosti sportovních entit, ať už jde o kluby nebo pořadatele soutěží, který ovlivňuje nejen rozvrhování času, ale také související aspekty profesionálního života sportovců.¹²⁰

Celkově je tedy zřejmé, že aplikace tradičního pracovního institutu v podobě pracovní doby a s ní spojených důsledků na oblast profesionálního sportu představuje značný úkol. Nejenže se ukazuje jako problematické jednoduše vymezit, co všechno spadá do pracovní doby sportovce, neméně složité je aplikovat standardní pracovní ochranu v prostředí, kde flexibilita a adaptabilita stojí na prvním místě. Tato situace nutně vybízí k zamyšlení nad možností specifických úprav pracovních norem, které by lépe reflektovaly unikátní požadavky a podmínky profesionálního sportu. Přestože detailnější úvahy *de lege ferenda* zde nejsou záměrem, lze uvést, že jako jedno z možných řešení se jeví úprava přijatá slovenskými sousedy, podle které se pracovní dobou rozumí „časový úsek 24 po sebe následujících hodin, počas ktorých je športovec k dispozícii pre športovú organizáciu na vykonávanie športu“.¹²¹ Absence takového ustanovení v současnosti činí z podmínky výkonu činnosti v pracovní době znak, jež je nezávisle na povaze sportu naplňován v nejmenším množství případů.

¹¹⁹ ŠTEFKO, op. cit. pozn. 117, s. 539.

¹²⁰ BĚLINA, Tomáš, op. cit. pozn. 70, s. 70.

¹²¹ Slovenská republika. Ustanovení § 37 odst. 1 zákona č. 440/2015 Z.z., zákon o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.8. Pracoviště zaměstnavatele

Při analýze poslední zákonné podmínky závislé práce, spočívající ve výkonu činnosti na pracovišti zaměstnavatele, a její aplikaci na sportovní sektor, je třeba brát v úvahu rozmanitost aktivit, které profesionální sportovci provádí. Zákoník práce definici pracoviště neobsahuje, jak ale uvádí Procházka: „zpravidla však půjde o místa, kde zaměstnavatel uskutečňuje prostřednictvím svých zaměstnanců svoji činnost“.¹²² Takový výklad je v souladu s chápáním pojmu místa výkonu práce, které je podstatnou náležitostí každé pracovní smlouvy.¹²³ Přestože pravidelné pracoviště, jakožto institut zavedený pro účely cestovních náhrad, nelze stanovit na území větší než jedné obce, u diskutovaného pracoviště, jakožto podmínky existence závislé práce, taková limitace chybí.¹²⁴ Judikatura Nejvyššího soudu zde explicitně dovozuje: „Zákoník práce předpokládá, že místem výkonu práce bude obec nebo organizační jednotka, ale nevylučuje, aby místo výkonu práce bylo i jinak určené místo. Jako místo výkonu práce tak může být sjednáno konkrétní pracoviště, sídlo zaměstnavatele, obec, kraj, území ČR apod. Místo výkonu práce by mělo odpovídat potřebě zaměstnavatele a být přiměřené povaze práce. Šířeji může být vymezeno, pokud lze předpokládat, že zaměstnanec skutečně bude práci vykonávat na takto šířeji vymezeném místě (např. stavební, montážní, servisní práce či činnost obchodního zástupce).“¹²⁵

Ve sportovním kontextu se pracoviště transformuje z tradičních kanceláří a továren na dynamické prostředí jako jsou stadiony, tréninková centra a dokonce i mezinárodní soutěžní areály.¹²⁶ U týmových sportů se pracoviště často mění s každým zápasem, přičemž sportovci cestují a reprezentují svůj klub daleko za hranicemi svého domovského stadiónu. U individuálních sportovců, zejména těch vrcholových, lze pozorovat totéž. Přestože se tato skutečnost může zdát jako vybočení z klasické definice pracoviště, v rámci sportovního sektoru představuje běžnou součást každodenní činnosti. Vzhledem k těmto aspektům je klíčové, že právní normy vysokou měrou reflektují flexibilitu potřebnou pro uznání různorodých míst výkonu práce jako legitimních pracovišť.¹²⁷ Významnou roli v tomto ohledu

¹²² PROCHÁZKA, Jan. Závislá práce. In VALENTOVÁ, Klára; PROCHÁZKA, Jan; JANŠOVÁ, Marie; ODROBINOVÁ, Veronika; BRŮHA, Dominik a kol. *Zákoník práce*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 16.

¹²³ Ustanovení § 34 odst. 1 písm. b) zákoníku práce.

¹²⁴ Ustanovení § 34a zákoníku práce.

¹²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2018, sp. zn. 21 Cdo 3551/2017.

¹²⁶ BĚLINA, Tomáš, op. cit. pozn. 70, s. 71.

¹²⁷ Tento jev nabývá na síle i vzhledem k obecným tendencím benevolence a flexibility ve vztahu k práci na dálku. Přestože k tomu nedošlo novelizací formou zákona č. 281/2023 Sb., účinného od 1. ledna 2024, je zjevné,

hraje právě judikatura, která přistupuje k definici pracoviště s nutnou pružností a uznává, že sportovci vykonávají svou činnost v souladu s povahou a požadavky svého sportu. Analogií s například výše uvedenými obchodními zástupci lze snadno dojít k závěru, že pracovištěm může být jakékoli místo, kde sportovec podle instrukcí svého klubu, realizačního týmu nebo jiného sportovního orgánu vykonává činnost. Pro účely rozboru závislé práce na uvedeném nemění nic ani skutečnost, že činnost kolektivních ani individuálních sportovců zpravidla nelze podřadit pod koncept pravidelného pracoviště.

2.1.9. Soustavnost

Provedeným výkladem byly uzavřeny znaky a podmínky výkonu závislé práce tak, jak jsou explicitně zakotveny v zákoníku práce. Již v úvodu této kapitoly však bylo naznačeno, že judikatura tuzemských soudů k těmto doplňuje jedno další kritérium, kterým je soustavnost.¹²⁸ Rozhodovací praxe tento aspekt vyžaduje s odkazem na tři základní skutečnosti. První z nich je jazykový výklad, konkrétně užití slovního spojení „je vykonávána“, vidu nedokonavého, ve vztahu k příslušné činnosti. Druhým podstatným důvodem je nutný znak nadřízenosti a podřízenosti, který podle Nejvyššího správního soudu bez soustavnosti, respektive činnosti nikoliv příležitostného charakteru, existovat nemůže. Třetím potom byla analogie se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, který upravuje definici práce nelegální.¹²⁹ Poslední z uvedených argumentů však dnes v důsledku novelizace, blíže popsané v následující kapitole, ztrácí na přiléhavosti.¹³⁰

V kontextu pracovního práva jsou na pojem soustavnosti kladeny velmi nízké nároky. Nejvyšší správní soud opakovaně uvedl, že soustavná činnost nemusí být nutně dlouhodobého charakteru, jelikož rozhodující je zde pravidelnost výkonu.¹³¹ Není proto překvapením, že sportovci uvedené požadavky zpravidla naplní. Ve světě individuálních sportů, například boxu či atletice, je soustavnost činnosti zjevná zejména ve vztahu k tréninkovému režimu a dále občasně účasti na soutěžích. Individuální atleti se věnují svým sportovním aktivitám s vysokou mírou pravidelnosti a disciplíny, což je nezbytné pro dosahování špičkových výkonů. Charakter činnosti zde vyžaduje stálou a intenzivní přípravu, jež je neoddělitelně spjata

že dlouhodobý trend, akcelerovaný událostmi posledních let, směřuje k umožnění výkonu práce na dálku i bez výslovného souhlasu zaměstnavatele.

¹²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. dubna 2012, sp. zn. 4 Ads 177/2011.

¹²⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. července 2014, sp. zn. 3 Ads 111/2013.

¹³⁰ Ustanovení § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti.

¹³¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. října 2017, sp. zn. 6 Azs 261/2017.

s jejich profesionálním statutem. Na druhé straně, ve sportech kolektivních, jako je kopaná či lední hokej, se soustavnost projevuje jak v rámci tréninkového procesu, tak výrazněji v pravidelnější účasti na soutěžních utkáních a turnajích. Týmové sporty nutí sportovce nejen k individuální přípravě, ale rovněž k aktivnímu zapojení do kolektivních tréninků a strategií, což je zásadní pro úspěch celého týmu. Soustavná činnost v těchto případech tedy zahrnuje jednak fyzickou přípravu, a jednak taktickou či týmovou spolupráci, která je rovněž pravidelná a vyžaduje vysokou míru angažovanosti a závazku vůči týmu.¹³² Uvedená konstelace zapříčiňuje jednoznačné plnění této judikaturní podmínky ze strany sportovců obou zkoumaných kategorií.

2.2 Novelizace definice nelegální práce

Definice závislé práce byla na předchozích stranách podrobena rozboru ve stavu a v souladu s rozhodovací praxí posledních let. Nicméně legislativní vývoj z přelomu let 2023 a 2024 může zapříčinit, že soudy svůj postoj k dovozování posledního znaku závislé práce, kterým je soustavnost, postupem času modifikují. Impulsem by zde mohla být výše zmíněná novelizace zákona o zaměstnanosti.¹³³ Tato s účinností od 1. ledna 2024 v kontrastu s dosavadní judikaturou vymezila, že pro posouzení nelegální práce není relevantní délka jejího výkonu.¹³⁴ Potřeba změny byla opodstatňována důkazní nouzí kontrolních orgánů, pro které bylo obtížné prokázat delší dobu trvání práce zejména v důsledku absentujících evidencí zaměstnavatelů.¹³⁵ Cílem tak byla vyšší efektivita při odhalování případů švaresystému, který zastírá faktický pracovněprávní vztah uzavřením odlišné smlouvy.¹³⁶

Novelizace se však nesetkala s pozitivním přijetím ze strany odborné veřejnosti, především Legislativní rada vlády úpravu podrobila legitimní kritice, když uvedla: *„Posuzování vykonávané práce musí být individuální a není možné, aby byla cestou úpravy zákona řešena případná důkazní nouze kontrolních orgánů. Předkladatel navíc navrhuje definovat nelegální práci velmi širokým způsobem, přičemž vystupuje z mezí závislé práce, jak jí chápe zákoník práce. Podle navržené definice může být za nelegální práci označena celá*

¹³² BĚLINA, Tomáš, op. cit. pozn. 70, s. 69.

¹³³ Zákon č. 408/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹³⁴ Ibidem, čl. I bod 2.

¹³⁵ SZUŤÁNYI, Romana a RUZHOVÁ, Nikol. *Změna definice nelegální práce*. In Právní Prostor [online]. 1. února 2024. [cit. 16. února 2024].

¹³⁶ BĚLINA, Miroslav, 2023, op. cit. pozn. 43, s. 27.

řada činností, které ani nejsou závislou prací, a definice tak může zasahovat i do oblastí, kde není dán žádný legitimní důvod takové činnosti omezovat nebo zakazovat.“¹³⁷ S uvedeným nelze než souhlasit, zejména s ohledem na skutečnost, že vládní návrh postrádal detailnější právní odůvodnění, které by důstojně konkurovalo propracované judikatuře posledních let.

Ze znění právních předpisů i předešlého výkladu je zřejmé, že vymezení závislé práce je s definicí práce nelegální mimořádně provázané.¹³⁸ Obdobně není tajemstvím, že sportovní oblast se s problematikou švarcsystému dlouhodobě potýká.¹³⁹ Nedávná novelizace zákona o zaměstnanosti je bezesporu krokem radikálním, nicméně z pohledu právního postavení sportovců by neměla představovat dramatickou změnu. Přechozí kapitola totiž ilustrovala, že podmínka soustavnosti je profesionálními atlety prakticky bezvýjimečně plněna, a tak vliv nové úpravy zákonitě nebude valný. Nicméně samotné přijetí dané novely navzdory důrazným výhradám Legislativní rady vlády, patrně se nesoucí v duchu zásady „účel světí prostředky“, demonstruje tendence státních orgánů, které mohou při budoucích legislativních snahách resultovat v nástroje mající na životy aktérů sportovního světa dopad významnější.¹⁴⁰

¹³⁷ Stanovisko Legislativní rady vlády ze dne 6. dubna 2023, Čj. 158/23, k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹³⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. února 2014, sp. zn. 6 Ads 46/2013.

¹³⁹ STÁDNÍK, op. cit. pozn. 79, s. 408-411.

¹⁴⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Stanovisko k nové definici nelegální práce* [online]. [cit. 17. února 2024].

2.3 Právní důsledky zaměstnaneckého vztahu

Závěr o tom, nakolik je faktický režim profesionálních sportovců zařaditelný pod působnost pracovněprávních předpisů, bude možné učinit po výkladu kapitol následujících, které aktivity atletů analyzují prizmatem práva obchodního. Již na tomto místě, před provedením avizované komparace potenciálních statusů, je možné konkludovat, že má-li se zákoník práce a související legislativa na některé ze sportovců aplikovat, budou to zástupci sportů kolektivních.¹⁴¹ Za užití přiměřené generalizace lze totiž konstatovat, že s výjimkou výkonu činnosti v pracovní době plní všechny definiční znaky a podmínky závislé práce. Naproti tomu aktivity sportovců individuálních zpravidla nedosáhnou ani na polovinu těchto kritérií, za realizovaný lze považovat pouze osobní výkon činnosti, úplatnost, pracoviště „zaměstnavatele“ a soustavnost.¹⁴²

Potenciální subsumace pod závislou činnost, pojem práva finančního s postavením zaměstnance úzce provázaný, s sebou přináší četné veřejnoprávní důsledky, zejména z pohledu daňového zatížení a povinných odvodů.¹⁴³ Třebaže tyto nejsou předmětem práce, je vhodné poznamenat, že právě finančněprávní konsekvence vedly k formování alternativních nastavení, v čele s již zmíněným švarcsystémem.¹⁴⁴ Na dalších řádcích však budou představeny implikace soukromoprávní povahy. Režimy, jež umožňují se pracovněprávní předpisům vyhnout, budou představeny až následně v kapitolách 3 a 4.

2.3.1. Zvýšená ochrana zaměstnanců

Podřazením právního vztahu pod režim závislé práce dochází k okamžité aplikaci celé řady institutů a ustanovení, které mají mimo jiné vyvážit postavení příslušných subjektů. Zejména s ohledem na skutečnost, že podmínkou i průvodním jevem pracovněprávních vztahů je existence hospodářské závislosti zaměstnance, poskytují takovým osobám právní předpisy nástroje, jež faktickou moc obou stran přibližují.¹⁴⁵ Uvedené mechanismy lze poté v kontextu sportu řadit na ty, které lze na tyto specifické vztahy řádně aplikovat, a dále na ty, jejichž

¹⁴¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. října 2012, sp. zn. 2 Afs 20/2012.

¹⁴² Přičemž splnění podmínky výkonu činnosti na pracovišti zaměstnavatele lze dovozovat výhradně s vysokou mírou simplifikace, kdy za zaměstnavatele bude považován například pořadatel soutěží a turnajů. Aplikovatelnost znaku zde lze inferovat primárně s ohledem na mimořádnou flexibilitu judikatury a nízké zákonné požadavky.

¹⁴³ VYBÍRAL, Roman. *Analýza judikatury vztahující se k postavení profesionálních sportovců v oblasti kolektivních sportů v České republice*. In *Jurisprudence*, 2013, č. 1, s. 15.

¹⁴⁴ BĚLINA, Miroslav, 2023, op. cit. pozn. 43, s. 27.

¹⁴⁵ *Ibidem*, s. 20.

implementace na aktivity sportovců nepřipadá v úvahu. Komparací četnosti aspektů řazených do obou kategorií lze usuzovat na obecnou přiléhavost zákoníku práce jako celku.

Do první skupiny důsledků lze s notnou dávkou shovívavosti zařadit normy týkající se ochrany před diskriminací, ochrany při vzniku pracovního poměru, zdraví a bezpečnosti práce či lékařských prohlídek. Žádný z těchto konceptů však nelze realizovat bezvýjimečně, respektive v úplné a čisté formě. Tak například ochrana před diskriminací, jakožto související pravidla rovného zacházení, jsou jistě využitelná jako obecný standard.¹⁴⁶ Relevantní zde budou pojmy (sexuálního) obtěžování, pronásledování a pokynů či navádění k diskriminaci. Bližší analýza však nastíní, že jednotlivá diskriminační hlediska jsou porušována například v oblasti odměňování, jak již bylo vyloženo výše.¹⁴⁷ Totožné lze uvést pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Tuto bude zaměstnavatel bezesporu povinen zajistit, nicméně unikátnost sportovního prostředí bude těmto požadavkům klást mnohé překážky, spojené obzvláště vysokou četností faktorů, jež se vymykají kontrole a vůli zaměstnavatele. Již známé spojení „sportem k trvalé invaliditě“ ilustruje, že přes aplikovatelné základní povinnosti zaměstnavatele úprava zdraví při práci i posouzení pracovních úrazů zasluhují zvláštní přístup legislativy a rozhodovací praxe. Výjimkou pak není ani ochrana při vzniku pracovního poměru. Písemná forma pracovní smlouvy, jakožto zakomponování jejích povinných náležitostí jistě nebude činit potíže.¹⁴⁸ Opačný závěr by však přineslo zkoumání norem upravující zkušební dobu, poskytování informací o pracovních podmínkách či zákazů diskriminace při náboru.¹⁴⁹

2.3.2. Neaplikovatelnost institutů pracovního práva

Předchozí výklad nastínil, že specifika pracovního práva, jež jsou s výkonem sportovní činnosti nekompatibilní, je celé spektrum. S definičními znaky závislé práce nejbližší související je koncept pracovní doby a odpočinku.¹⁵⁰ Konkrétní normy upravující maximální pracovní dobu, povinné přestávky, doby odpočinku, délky směn či přesčasové práce lze ve světě sportu stěží uplatnit, přičemž mezi příčiny spadá jednak obtížné vymezení pracovní náplně jednotlivých profesionálů, tedy posouzení, které ze specifických úkonů typu cestování, regenerace či individuálních cvičení do pracovní činnosti spadají a které nikoliv, a jednak stále

¹⁴⁶ Ustanovení § 16 zákoníku práce.

¹⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. listopadu 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011.

¹⁴⁸ Ustanovení § 34 zákoníku práce.

¹⁴⁹ Ibidem, § 30, § 35 a § 37.

¹⁵⁰ Ibidem, § 78 a násl.

náročnější tréninkové i soutěžní programy.¹⁵¹ Obdobně nevyužitelný je i institut dovolené, obzvláště při zohlednění nároků na konstantní fyzickou připravenost sportovců i rigiditu zmíněných harmonogramů.¹⁵² Náročné standardy sportovního prostředí pak nejsou souladné ani se specifickými typy dovolené, tedy s dovolenou mateřskou, otcovskou či rodičovskou.¹⁵³ V této souvislosti je však vhodné konstatovat, že problematika mateřské dovolené je v posledních letech předmětem diskurzu a řada sportovních organizací pracuje na jejím zakotvení, ač v podobě zákoníku práce poměrně vzdálené.¹⁵⁴ Polemizovat lze rovněž nad plněním ustanovení zajišťujících ochranu specifických skupin osob, zejména mladistvých.¹⁵⁵ S výjimkou vyšší flexibility při plnění studijních povinností je se sportovci mladšími 18 let zpravidla zacházeno totožně jako s dospělými jedinci. Naproti tomu flexibilita nepřichází v úvahu u institutů sdíleného pracovního místa či pracovní cesty, jak bylo poukázáno výše.

Tím však sáhodlouhý seznam neslučitelných ustanovení nekončí, naopak. Následuje množství norem týkajících se mzdových příplatků. Ať již jde o práci přesčas, v noci, o víkend, ve svátek nebo ve ztíženém prostředí.¹⁵⁶ Pro posouzení pak postačí jednoduchý a nikterak nerealistický příklad – završení sportovního soustředění na Blízkém východě o několikafázových tréninkových jednotkách modelovým utkáním, hraným v sobotu, na kterou připadl státní svátek, od 21 hodin za nadprůměrných teplot.¹⁵⁷ Takový scénář by způsobil nutnost aplikace dokonce všech v úvahu připadajících příplatků. Vzhledem k ohromné četnosti obdobných událostí, při kterých jsou splněny podmínky alespoň pro jeden z příplatků, není překvapením, že ve světě sportu nebývají uplatňovány. Nepřílehavost platí dále pro smluvní pokuty, které jsou v oblasti pracovního práva připuštěny výlučně pro účely konkurenční doložky.¹⁵⁸ Rozličné formy, jakými kluby parciálně přenáší finanční břemeno neúspěchu na jednotlivé sportovce, zde stojí v jednoznačném protikladu k ochranné normě zákoníku práce.¹⁵⁹

¹⁵¹ VARDON, Joe a AMICK, Sam. *NBA says 'load management' no longer supported by scientific data*. In *The Athletic* [online]. 11. října 2023. [cit. 19. dubna 2024].

¹⁵² JURKA, op. cit. pozn. 57, s. 67.

¹⁵³ Ustanovení § 195 a násl. zákoníku práce.

¹⁵⁴ STRAKOVÁ, Bára. *Mateřská dovolená ve sportu*. In *ePrávo* [online]. 15. listopadu 2023. [cit. 20. února 2024].

¹⁵⁵ Ustanovení § 243 a násl. zákoníku práce.

¹⁵⁶ *Ibidem*, § 114 a násl.

¹⁵⁷ Ustanovení § 6 nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí.

¹⁵⁸ Ustanovení § 310 a § 346d odst. 7 zákoníku práce.

¹⁵⁹ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 133.

Další významnější skupinu představují ustanovení upravující zánik pracovního poměru. Pro specifické sportovní vztahy nepřichází v úvahu koncept výpovědních lhůt, odstupných, jakožto důvodů a způsobů skončení poměru obecně.¹⁶⁰ Atraktivita kolektivních sportů je zajištěna mimo jiné výraznou hráčskou fluktuací, na kterou nelze aplikovat ochranné normy zákoníku práce, jejichž cílem je naopak stabilita pozice zaměstnanců.¹⁶¹ Ochrana či stálost pak nejsou zajišťovány ani prostřednictvím odborů a kolektivního vyjednávání, což je nedostatek patrný i v zahraničních jurisdikcích.¹⁶² S kolektivními sporty absolutně nesouladným se jeví rovněž omezení maximální doby pracovního poměru na dobu určitou.¹⁶³

Ač značně rozsáhlý, předešlý výčet nelze považovat za vyčerpávající. Analyzována nebyla namátkou problematika pravidelného pracoviště, poměru na dobu neurčitou či dočasného přidělení. Již projednaná témata však demonstrovala, že splnění kritérií definice závislé práce nemusí simultánně znamenat bezproblémovou aplikovatelnost pracovněprávního kodexu jako celku. Výklad následujících stran by měl umožnit posouzení, zda je obchodněprávní legislativa pro postavení profesionálních sportovců přílehavější.

¹⁶⁰ Ustanovení § 48 a násl. zákoníku práce.

¹⁶¹ PICHRT, op. cit. pozn. 50, s. 14.

¹⁶² DAVIS, op. cit. pozn. 6, s. 15.

¹⁶³ MORÁVEK, 2012, op. cit. pozn. 41, s. 114-115.

3. Profesionální sportovec jako podnikatel

Závislá práce, tak jak byla představena na předchozích stranách, není jedinou alternativou statusu při výkonu činnosti profesionálních sportovců. Druhou možností, v současnosti i obvykleji využívanou, a to nejen v rámci sportů individuálních, ale rovněž kolektivních, je výkon aktivit v postavení podnikatele.¹⁶⁴ Tato varianta je v praxi realizována téměř výlučně uzavřením inominátní smlouvy dle § 1746 odst. 2 občanského zákoníku. Na veřejnoprávní implikace, spočívající ve výhodnějším daňovém, respektive odvodovém nastavení, bylo poukázáno již výše. Podřazení sportovců pod osoby samostatně výdělečně činné, tedy koncept práva finančního se statutem podnikatele úzce provázaný, s sebou nese prospěch především pro kluby, které by jinak působily jako zaměstnavatelé a nesly by tak významnou část daňového zatížení.¹⁶⁵

Z pohledu práva soukromého je pak tato varianta běžně volena pro rozsáhlejší flexibilitu pravidel, jakožto absenci většího množství ochranných ustanovení, jež by nebylo možné řádně aplikovat.¹⁶⁶ Jak však někteří autoři oprávněně dovozují, faktická preference některé z alternativ ani obtížná aplikovatelnost specifických ochranných ustanovení by neměla hrát významnější roli při řazení činnosti sportovců pod některý ze zákonných režimů postavení.¹⁶⁷ Proto následuje výklad, který se blíže zaměří právě na jednotlivé definiční znaky podnikatelů spolu s posouzením jejich plnění profesionálními atlety.

3.1 Znaky podnikání

V kontextu analýzy profesionálního sportovce jako podnikatele lze za jádro zkoumání označit kritéria podnikatelské činnosti dle § 420 odst. 1 občanského zákoníku.¹⁶⁸ Tato ustanovení představují podnikatele jako osobu, jež samostatně, na vlastní účet a odpovědnost vykonává výdělečnou činnost živnostenským či obdobným způsobem, s cílem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Stejně jako tomu bylo u definičních znaků závislé

¹⁶⁴ MORÁVEK, Jakub. *K právní úpravě postavení profesionálního sportovce v České republice*. In Felix a spol. [online]. 22. srpna 2019. [cit. 2. dubna 2024].

¹⁶⁵ Ibidem.

¹⁶⁶ MORÁVEK, Jakub a ŠTEFKO, Martin. *Profesionální sportovci v kolektivních sportech*. In Časopis pro právní vědu a praxi. Brno: Masarykova univerzita, 2013, č. 3, s. 354.

¹⁶⁷ VYBÍRAL, op. cit. pozn. 143, s. 17.

¹⁶⁸ MAISNER, Martin; DOUBRAVA, Petr; JANÁK, Jirí; VLACHOVÁ, Barbora a DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 20.

práce, tyto aspekty je třeba plnit kumulativně.¹⁶⁹ Přestože občanský zákoník obsahuje dvě významné formální pojistky, spočívající ve fikci podnikatelského postavení v důsledku zápisu do obchodního rejstříku a vyvratitelné domněnce téhož při dispozici živnostenským nebo jiným oprávněním, budou zkoumány výlučně materiální znaky podnikatelské činnosti, tak jak byly vyjmenovány výše.¹⁷⁰ Přiklonění k materiální koncepci posuzování statusu, která je pro oblast obchodního práva méně tradiční ve srovnání s právem pracovním, má za následek stav, kdy podnikatelské oprávnění není podmínkou subsumace jednotlivce do kategorie podnikatelů.¹⁷¹ Tím významněji se pak jeví rozbor materiálních atributů závislé práce.

3.1.1. Samostatnost

Samostatnost lze chápat jako stěžejní definiční znak podnikání, zastřešující nezávislost v rozhodování a organizaci vlastní činnosti, zpravidla vymezovaný proti výkonu činnosti dle pokynů zaměstnavatele.¹⁷² Proto závěry zde dovozené budou převážně zrcadlovým odrazem výkladu kapitol 2.1.1 a 2.1.3. V případě podnikatele je to právě on, kdo autonomně rozhoduje o směřování vlastní činnosti, jejím rozvržení, volbě spolupracovníků a dalších souvisejících jevech. Výkon aktivit za podmínek, ve kterých podnikatel není vázán pokyny jiné osoby a nese plnou odpovědnost za výsledky své činnosti, konstituuje základní rys samostatnosti. Již uvedené poukazuje na skutečnost, že analyzovaný znak vykazuje v kontextu profesionálního sportu rozličné aspekty, které se významně odlišují v závislosti na individuálních či kolektivních sportech.¹⁷³

V případě individuálního atleta se samostatnost manifestuje téměř bez omezení, neboť daný jedinec má zde plnou kontrolu nad rozhodnutími týkajícími se přípravy, výběru soutěží či komunikace se sponzory a médii. Jeho aktivita je charakterizována odpovídající mírou autonomie, při které se volba tréninkového režimu, strategie zápasů či obchodních partnerství odvíjí přímo od jeho osobních preferencí a cílů.¹⁷⁴ Na druhém konci spektra se nachází zástupci sportů kolektivních, jejichž možnosti samostatného rozhodování jsou inherentně omezeny povahou týmové spolupráce. V těchto případech sportovec podléhá rozhodnutím klubu,

¹⁶⁹ LASÁK, Jan. Pojem podnikatele. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1318.

¹⁷⁰ Ustanovení § 421 občanského zákoníku.

¹⁷¹ LASÁK, op. cit. pozn. 169, s. 1318.

¹⁷² EICHLEROVÁ, Kateřina. Profesionální sportovec jako podnikatel? In PICHRT, Jan (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 61.

¹⁷³ MAISNER, op. cit. pozn. 168, s. 24.

¹⁷⁴ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 63.

jednotlivých organizačních úseků a oddělení, trenérů a dalších členů realizačního týmu, přičemž jeho individuální přístup k tréninku, herní strategii či volbě sportovních a obchodních aktivit je výrazně podřízen generálním cílům a potřebám kolektivu. Přestože i zde existuje nepatrná míra autonomie, například ve volbě konkrétního přístupu k jednotlivým úkolům nebo ve stylu hry, základní rámec činnosti je striktně definován a omezen požadavky klubu.¹⁷⁵

Přestože je nevyváženost četnosti direktiv v obou kategoriích sportů na první pohled zřejmá, dovozuje rozhodovací praxe splnění znaku samostatnosti i u sportů kolektivních.¹⁷⁶ Soudy interpretují, že i přes nutnou subordinaci pokynům klubů nebo podobných entit nemůže taková skutečnost automaticky resultovat v absolutní absenci samostatnosti.¹⁷⁷ V kontextu kolektivních sportů je dle Nejvyššího správního soudu nepochybné, že i když je samostatnost v některých aspektech zjevně omezena, není zcela eliminována, přičemž hlavní argumentaci staví na ilustraci analogie s dodavatelskými vztahy.¹⁷⁸ Spíše než přesvědčivé právní argumentaci lze však takový závěr přisoudit mimořádné flexibilitě a zájmu na udržení existujícího stavu dané problematiky.¹⁷⁹ Proto lze na tomto místě zopakovat závěry kapitol souvisejících, tedy že individuální sportovci téměř bezvýjimečně naplní znak samostatnosti, ovšem pro sportovce kolektivní bude zpravidla přílehavější režim nadřízenosti a podřízenosti, spojený s nutnou adhezí k pokynům zadávaným ze strany klubů.¹⁸⁰

3.1.2. Vlastní účet a odpovědnost

Nachází-li znak samostatnosti svůj protiklad v podmínce pokynů zaměstnavatele, pak se nabízí výkon činnosti na vlastní účet a odpovědnost přímo komparovat s náklady a odpovědností zaměstnavatele.¹⁸¹ Proto lze opět při analýze a syntézách čerpat z výkladu kapitoly 2.1.6. I spojení „vlastní účet a odpovědnost“ je zpravidla chápáno s notnou dávkou flexibility a jako takové je s aspektem samostatnosti úzce spojeno. Většina autorů se shoduje na tom, že k jeho naplnění dochází i v případech, kdy osoba jedná částečně na účet cizí, činí-li

¹⁷⁵ MAISNER, op. cit. pozn. 168, s. 21.

¹⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. srpna 2017, sp. zn. 9 Afs 166/2017.

¹⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. července 2017, sp. zn. 6 Afs 278/2016.

¹⁷⁸ Ibidem.

¹⁷⁹ HAJDUŠEK, Tomáš. *Právní postavení profesionálních sportovců v kolektivních sportech a zdanění jejich příjmů. Status quo nebo čekání na změnu.* In Auditor: Časopis Komory auditorů České republiky. Praha: Infomedia, 2015, č. 5, s. 25.

¹⁸⁰ SLUKA, op. cit. pozn. 74, s. 142.

¹⁸¹ TKADLEC, Matěj. *Posuzování závislé práce a její limity.* In Právní rozhledy, 2022, č. 13-14, s. 484.

tak vlastním jménem.¹⁸² Jako příklady takových jevů lze označit komisionáře či obchodní zástupce.¹⁸³

I přes tento benevolentní výklad je ve vztahu k výkonu činnosti na vlastní účet a odpovědnost zásadní rozlišovat mezi individuálními a kolektivními sportovci na základě toho, jak se projevuje jejich postavení vůči případným klubům, sponzorům i jiným aktérům. Profesionální sportovci působící na individuální bázi obvykle projednávané kritérium v plném rozsahu naplňují. Sami podstupují nezprostředkované podnikatelské riziko spojené s jejich činnostmi a jsou přímými nositeli pozitivních i negativních výsledků všech aktivit, za které odpovídají smluvně i deliktně.¹⁸⁴ Totéž lze konstatovat pro nutnost vynakládání vlastních prostředků na zajištění účasti ve sportovních soutěžích i na přípravu k nim. Jak náklady, tak případné výnosy jsou bezprostřední starostí sportovce samotného.

Naproti tomu ekonomický úspěch či neúspěch sportovců kolektivních není tak intenzivně vázán na jejich individuální výkony a schopnosti. Osobnostní složky jejich odměn pochopitelně zajišťují, že i krátkodobější úsilí jednotlivců je řádně zohledněno, nicméně tyto prémie a bonusy zřídka přesahují doplňkový rámec.¹⁸⁵ Podpurný charakter lze pozorovat rovněž u aktivit se sportem bezprostředně nesouvisejících, jako je například marketing a různé sponzorské kolaborace. Sportovec je tak zásadně integrován do týmové struktury, v rámci které jsou jeho výkonnost, disciplína a píle, respektive jejich vliv na celkovou úspěšnost, vystaveny přirozeným limitům. Jsou to právě kluby, které odpovědnost i finanční břemeno nesou, a až následně částečně distribuují mezi jednotlivé členy, hráče nevyjímaje.¹⁸⁶ Lze oponovat, že nezávisle na výsledcích týmu či klubu jako celku mohou kolektivní sportovci svými výkony dlouhodobě budovat vlastní hodnotu na trhu a odpovídající kariéru.¹⁸⁷ Tento jev je však ve vztahu k týmové povaze sekundární povahy a nadto bývá spojen i s činností běžných zaměstnanců odlišných odvětví, jejichž činnost je vykonávána vždy na náklady a odpovědnost zaměstnavatele. Pochybnosti o tom, že činnost kolektivních sportovců lze hodnotit

¹⁸² EICHLEROVÁ, 2022, op. cit. pozn. 13, s. 94.

¹⁸³ ZAPLETAL, Jiří. Definice podnikatele. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.

¹⁸⁴ LASÁK, op. cit. pozn. 169, s. 1318.

¹⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. listopadu 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011.

¹⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2017, sp. zn. 4 Afs 120/2017.

¹⁸⁷ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 68.

jako vykonávanou na vlastní účet a odpovědnost, vyjádřil ostatně i Nejvyšší správní soud.¹⁸⁸ Nezbyvá než s tímto názorem souhlasit.

3.1.3. Výdělečnost

Výše vyložené definiční znaky podnikatelské činnosti nacházely svůj protiklad v charakteristikách závislé práce. V případě výdělečnosti lze v pracovněprávní rovině pozorovat naopak podmínku obdobnou, spočívající ve výkonu práce za mzdu, plat nebo odměnu. Jako základní stavební kámen tak poslouží výklad kapitoly 2.1.5. V kontextu výdělečnosti podnikání lze polemizovat o samostatnosti tohoto kritéria na jedné straně a provázanosti se prvkem účelu dosažení zisku na straně druhé. Nezávisle na zvoleném náhledu lze však konstatovat, že ani zde není užíván výklad nikterak striktní. Například Lasák uvádí, že „[v] podmínce výdělečnosti je vyjádřen znak podnikání spočívající v uskutečňování podnikatelské činnosti za účelem obživy.“¹⁸⁹ Přestože někteří sportovci svou činnost vykonávají i pro nemonetární účely, bude takový jev výjimkou a pohnutky nehmotné povahy zpravidla akcesorického charakteru.¹⁹⁰ Vzhledem k tomu, že úplatnost, respektive výdělečnost aktivit je jedním z primárních dělicích faktorů mezi sportem profesionálním a amatérským, zákonitě bude tento rys splněn i pro účely analýzy podnikatelského postavení sportovců.¹⁹¹ Uvedené tvrzení je pak platné nezávisle na kolektivní či individuální povaze posuzovaných aktivit, přestože lze mezi nimi pozorovat patrné rozdíly stran stability a pravidelnosti příjmů. Obdobně jako je tomu ve sféře pracovního práva tak půjde o znak, který je realizován v suverénně nejvyšším počtu případů.

3.1.4. Živnostenský nebo obdobný způsob výkonu

Pojem živnostenského nebo obdobného způsobu výkonu činnosti disponuje oproti předchozímu rysu mnohem výraznějším rozlišovacím potenciálem mezi závislou prací a podnikatelskou činností. Nepřekvapivě jde tedy o koncept náročný z hlediska interpretace. Odborná veřejnost pracuje se třemi hlavními výkladovými možnostmi. Ta první akcentuje historickou interpretaci, která vnímala živnost jako činnost zajišťující obživu.¹⁹²

¹⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. ledna 2014, sp. zn. 1 Afs 73/2011.

¹⁸⁹ LASÁK, op. cit. pozn. 169, s. 1318.

¹⁹⁰ KUČERA, op. cit. pozn. 60, s. 146.

¹⁹¹ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 6.

¹⁹² ZAPLETAL, op. cit. pozn. 183, marg. č. 6.

Ač etymologicky přiléhavý, nejeví se tento výklad správným s ohledem na potenciální duplicitu se znakem výdělečnosti.¹⁹³ Druhou možností je náhled formalistický, který kritérium chápe jako imperativ dispozice veřejnoprávním podnikatelským oprávněním. Ani tato interpretace se nejeví vhodně, zejména v důsledku explicitně vyjádřených intencí zákonodárce přiblížit se k materiálnímu chápání podnikání.¹⁹⁴ Třetí alternativou je potom řadit pod činnosti vykonávané živnostenským způsobem ty aktivity, které jsou upraveny živnostenským zákonem, avšak nezávisle na případné dispozici příslušným oprávněním. Tento výklad lze považovat za adekvátní i s ohledem na dovětek „nebo obdobným způsobem“, kterým se za akceptace předpokladu předchozí věty míní výkon činností ve smyslu § 3 živnostenského zákona.¹⁹⁵

Následující rozbor proto pracuje převážně s poslední uvedenou interpretací. Tato koncepce je rovněž nejméně komplikovaná z hlediska analýzy subsumovatelných činností. Odpověď sice neposkytuje přímo živnostenský zákon, nicméně příslušný podzákoný předpis výslovně stanoví, že pod obor volné živnosti „Provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovní činnosti“ spadá mimo jiné „[č]innost výkonných sportovců, případně rozhodčích, provozovaná samostatně a za účelem dosažení zisku. Obsahem činnosti není poskytování tělovýchovných služeb (činnost trenérů) ani činnost amatérských výkonných sportovců.“¹⁹⁶ Při zohlednění výše uvedeného předpokladu lze tedy stručně konkludovat, že plnění zkoumané podmínky se jeví jako jednoznačné, a to nezávisle na kolektivní či individuální povaze sportu, přičemž téhož názoru je i Nejvyšší správní soud.¹⁹⁷

Při alternativním náhledu a zevrubnějším rozboru kritéria se však nabízí i závěry odlišné. Například Eichlerová neváže podmínku živnostenského způsobu výkonu činnosti na specifická ustanovení veřejnoprávní úpravy a výlučně materiálně ji vymezuje jako nabídku zboží a služeb třetím osobám, dále nutně organizovanou do té míry, že vytváří převoditelný obchodní závod.¹⁹⁸ Takový požadavek lze označit z pohledu sportovců za nesplnitelný, a jejich činnost pak v rámci obchodního práva spadající maximálně pod režim samostatného výkonu povolání.¹⁹⁹ Ač byla případná praktická aplikace této perspektivy omezena shora označenou

¹⁹³ LASÁK, op. cit. pozn. 169, s. 1319.

¹⁹⁴ ZAPLETAL, op. cit. pozn. 183, marg. č. 6.

¹⁹⁵ Ibidem.

¹⁹⁶ Bod 74. přílohy č. 4 nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností.

¹⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. července 2017, sp. zn. 6 Afs 278/2016.

¹⁹⁸ EICHLEROVÁ, 2014, op. cit. pozn. 172, s. 61-62.

¹⁹⁹ Ustanovení § 420 odst. 2 občanského zákoníku.

judikaturou, lze vyslovit pochybnosti nad tím, že v argumentaci soudu došlo k jejímu adekvátnímu reflektování.

Zcela nad rámec soukromoprávní roviny výkladu je vhodné uvést, že realizace sportovní činnosti dle živnostenského zákona se pojí s řadou související práv a povinností v oblasti veřejnoprávní.²⁰⁰ Z hlediska povinností je relevantní zejména nutnost dispozice živnostenským oprávněním, jehož obstarání však s ohledem na volnou povahu živnosti není úkonem nikterak náročným.²⁰¹ Z pohledu práv jsou pak zásadní daňové implikace, v rámci kterých živnostenský režim umožňuje uplatnění výhodnějších výdajových paušálů ve srovnání s výkonem nezávislého povolání.²⁰² V této souvislosti se nabízí upozornit, že finančněprávní pojem „výkon nezávislého povolání“ je nutné důkladně odlišovat od soukromoprávního spojení „samostatný výkon vlastního povolání“, které bude jako třetí alternativa právního postavení profesionálních sportovců předmětem výkladu kapitoly 4.

3.1.5. Záměr soustavnosti

Soustavnost je dalším ze znaků podnikání, které jsou vyžadovány i při posuzování existence závislé práce. V rovině pracovního práva byl znak dovozován pouze rozhodovací praxí, kdežto civilní kodex podmínku uvádí výslovně.²⁰³ Nezávisle na explicitním, respektive implicitním vyjádření aspektu lze konstatovat, že při diferenciaci mezi oběma stěžejními právními postaveními sportovců nebude velmi přínosný. Tento závěr je podpořený skutečností, že i obchodněprávní podmínka soustavnosti je blíže specifikována jako pravidelnost, nikoliv nepřetržitost či trvalost výkonu činnosti.²⁰⁴ Nejvyšší soud konkrétně uvádí: „*Soustavností je třeba rozumět zajištění pravidelného opakování činnosti, byť mezi jejími jednotlivými výkony mohou být i delší časové rozestupy ovlivněné například její sezónností.*“²⁰⁵ Takový výklad zajišťuje plnění podmínky soustavnosti i v rámci pro sport poměrně vzácných situací, kdy aktivita atletů nedosahuje po určité období mimořádných intenzit. Jako příklad lze uvést vrcholové bojové sporty, ve kterých soutěžící na každý zápas čekají minimálně v řádech měsíců

²⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2017, sp. zn. 4 Afs 120/2017.

²⁰¹ Ustanovení § 45 a § 47 živnostenského zákona.

²⁰² Ustanovení § 7 odst. 7 zákona o daních z příjmů.

²⁰³ Ustanovení § 420 odst. 1 občanského zákoníku.

²⁰⁴ ZAPLETAL, op. cit. pozn. 183, marg. č. 7.

²⁰⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2019, sp. zn. 25 Cdo 5651/2017.

a jejich činnost se primárně soustředí do jednotlivých tréninkových kempů, které se ve vztahu k ostatním sportům vyznačují kratším trváním.

Rozdílem oproti pracovnímu právu je pak perspektiva, ze které je znak posuzován. Zatímco pracovněprávní judikatura vyžaduje převážně jeho objektivní plnění, definice občanského zákoníku jednoznačně směřuje na subjektivní účel potenciálního podnikatele. Tato skutečnost dále snižuje nároky na satisfakci požadavku, když z podnikatelského postavení nevyklučuje například sportovce potýkající se s absentujícím angažmá nebo extrémně dlouhým a vážným zraněním znemožňujícím jakákoliv cvičení. I takoví jedinci totiž zpravidla disponují záměrem sportovní činnost pravidelně vykonávat, a podmínku tak splní. Uvedené závěry jsou opět platné nezávisle na kategorii sportu. Kolektivní sporty se vyznačují mimořádnou organizovaností a pravidelností činnosti zaručují dlouhodobé smlouvy, týmový harmonogram i související pokyny klubů.²⁰⁶ Jak již bylo na několika místech přiblíženo, individuální sportovci se těší vyšší míře flexibility a autonomie. Nicméně má-li jejich činnost snést parametry profesionality a být vykonávána za úplaty, bude i tato v důsledku enormní konkurence nutně vykonávána systematicky a nikoliv jednorázově.²⁰⁷ Spolu se znakem úplatnosti tak v případě soustavnosti půjde o jev, jehož přítomnost ve světě sportu bude jednoznačným pravidlem.

3.1.6. Účel dosažení zisku

Poslední podmínkou, jež musí být dána pro naplnění definice podnikání, je výkon činnosti za účelem dosažení zisku. Tento aspekt je mnohdy záměrně spojován či nevědomě zaměňován s již analyzovanou výdělečností.²⁰⁸ Nelze pochybovat o tom, že oba znaky jsou si mimořádně blízké. V případě rysu zde zkoumaného se však ještě významněji projevuje jeho subjektivní vnímání ze strany potenciálního podnikatele. Není tak nezbytně nutné, aby činnost sportovce byla objektivně zisková, tedy aby její výnosy převyšovaly náklady, postačí zjevný záměr daného jednotlivce ji tímto způsobem vykonávat. Rozhodovací praxe jednotně uvádí, že tento účel je naplněn i v těch případech, kdy jsou aktivity přímo ztrátové a hospodářský výsledek dlouhodobě negativní.²⁰⁹ Tato skutečnost by teoreticky mohla mít

²⁰⁶ EICHLEROVÁ, 2014, op. cit. pozn. 172, s. 62.

²⁰⁷ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 80.

²⁰⁸ LASÁK, op. cit. pozn. 169, s. 1319.

²⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2019, sp. zn. 5 Tdo 196/2019, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. června 2008, sp. zn. 4 As 9/2007.

relevanci především pro sporty individuální, v rámci kterých atleti nesou významné finanční břemeno přípravy, cestování a soutěžení na vlastních bedrech, a nejistá ziskovost spočívá výlučně na kvalitě jejich výkonů. Na tomto místě je však vhodné zopakovat tezi, že úplatnost činnosti je fundamentálním rozlišovacím aspektem mezi sportem profesionálním a amatérským.²¹⁰ Proto naplňuje-li profesionální činnost sportovců znak úplatnosti a výdělečnosti, podrobené rozboru v kapitolách 2.1.5 a 3.1.3, bude totožné zákonitě platit i pro podmínku spočívající v pouhém záměru ziskovosti, který nezřídka pojmají i sportovci amatérští.

²¹⁰ JURKA, op. cit. pozn. 57, s. 28.

3.2 Právní důsledky podnikatelského postavení

Syntéza informací představených na předchozích stranách umožňuje konkludovat, že podnikatelské postavení může být pro profesionální sportovce za určitých okolností přílehavější než status zaměstnanecký. Avšak je tomu tak pouze v případě sportovců individuálních, jejichž aktivity zpravidla plní veškeré definiční znaky podnikatelské činnosti.²¹¹ Oprávněné pochybnosti zde existují pouze u podmínky výkonu činnosti živnostenským způsobem, která je prakticky jediným aspektem, u kterého míra plnění ze strany individuálních sportovců kolísá v závislosti na užití interpretaci. Tento závěr je v souladu s předchozími zjištěními, podle kterých aplikace vymezení závislé práce na činnost individuálních sportovců přinášela nevyhnutelné diskrepance.²¹² Obdobně zřejmá je skutečnost, že sportovci fungující na bázi kolektivní naopak převážnou část charakteristik podnikání nenaplnují. Jako neaplikovatelné se totiž jeví znaky samostatnosti, činnosti na vlastní účet a odpovědnost, případně ani živnostenský nebo obdobný způsob výkonu. Je proto nesporné, že při posuzování jejich právního postavení čistě prizmatem definic jednotlivých aktivit zpravidla nelze kolektivní sportovce za vzorové podnikatele označit.²¹³

Jak bylo rozsáhle ilustrováno v kapitole 2.3.2, subsumace sportovních aktivit pod rámec pracovního práva s sebou přinesla i řadu ustanovení, jejichž užití je – nezávisle na přílehavosti definice závislé práce – zcela nemyslitelné. Občanský zákoník je v tomto ohledu střídmější, a přestože i tento kodex obsahuje řadu specifických ustanovení, jež se uplatní výlučně na podnikatele, nezřídka jsou obecnějšího charakteru, umožňují adresátům se od dispozitivní úpravy odchýlit nebo se vážou k situacím, které ve světě sportů nejsou příliš časté.²¹⁴ Mezi koncepty vytvořené specificky pro podnikatelské subjekty, respektive instituty vykazující při účasti podnikatele určitou deviaci, lze řadit úpravu obchodní firmy, sídla, zastoupení, ochrany slabší smluvní strany, obchodního závodu a pobočky, obchodních zvyklostí a podmínek, neúměrného krácení a lichvy, adhezních smluv, spotřebitelského práva, společných závazků, splatnosti závazků, podnikatelského nájmu a pronájmu, obchodního

²¹¹ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 63.

²¹² MORÁVEK, 2012, op. cit. pozn. 41, s. 114-116.

²¹³ JURKA, op. cit. pozn. 57, s. 24-26.

²¹⁴ JANOUŠEK, Michal. Zásady soukromého práva. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 33.

zastoupení, tiché společnosti nebo odpovědnosti za škody.²¹⁵ Již na první pohled je patrné, že značná část těchto problematik není pro sportovní činnost nikterak relevantní. Bližšímu rozboru tak budou podrobeny pouze nejvýznamnější instituty, které umožní důkladněji posoudit přiléhavost vedlejší podnikatelské úpravy na sport ve srovnání s normami zákoníku práce.²¹⁶

3.2.1. Podnikatel jako slabší strana

Jak uvádí například Eichlerová, status podnikatele s sebou nese na jedné straně zpřísnění zákonem kladených požadavků a snížení úrovně ochrany v případech, kdy tato osoba vystupuje vůči subjektům inferiorním, a naopak uvolnění úpravy a zvýšení autonomie v právních vztazích s partnery srovnatelného postavení.²¹⁷ Přestože je však podnikatel ve většině situací považován za profesionála, který disponuje rozsáhlejšími znalostmi a dovednostmi, zákon neopomíná ani konstelace, ve kterých je vystaven síle dominantní strany. Podnikatel se v rámci své činnosti tedy netěší ochrany u specifických institutů, jako je lichva, neúměrné krácení nebo spotřebitelské právo jako celek.²¹⁸ Není mu však upřena obecná ochrana slabší smluvní strany dle ustanovení § 433 občanského zákoníku, který zapovídá vytváření i zneužívání závislosti, jakožto dosahování zřejmé a nedůvodné nerovnováhy v právech a povinnostech. Tento koncept vychází z obecné zásady rovnosti, a na slabší strany se tak uplatní nezávisle na jejich podnikatelském postavení.²¹⁹ Totéž platí pro aplikaci úpravy adhezních smluv, tedy dokumentů, jejichž materiálním tvůrcem je výlučně silnější ze stran.²²⁰

Přestože je tedy ochrana sportovců v rámci práva obchodního nesrovnatelně nižší než pod předpisy pracovněprávními, nejsou ani zde atleti vydáni napospas subjektům, které ze socioekonomické perspektivy několikanásobně převyšují jejich kvality a hospodářské postavení. Ač formálně nezávislí, sportovci do většiny smluvních vztahů vstupují s kluby, sponzory a dalšími partnery obdobných magnitud, disponujícími výraznou tržní a finanční silou, značnou informační asymetrií, specializovaným personálem a dalšími materiálními

²¹⁵ Ustanovení § 422 až § 435, § 502 a § 503, § 558, § 1751 a § 1754, § 1797, § 1801, § 1810 až § 1867, § 1874, § 1963 a § 1964, § 2302 až § 2315, § 2316 až § 2320, § 2483 až § 2520, § 2747 až § 2755, § 2942 a § 2943 občanského zákoníku.

²¹⁶ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 82.

²¹⁷ EICHLEROVÁ, 2022, op. cit. pozn. 13, s. 71-72.

²¹⁸ Ustanovení § 419 a § 1797 občanského zákoníku.

²¹⁹ JANOUŠEK, op. cit. pozn. 214, marg. č. 25-34.

²²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2021, sp. zn. 23 Cdo 2351/2021.

i imateriálními prostředky, jež zaručují silnější vyjednávací pozici.^{221 222} Faktická nerovnost je tak ve světě sportu vyvažována alespoň obecnými imperativy, jež v teorii částečně omezují organizace při vyjednávání smluvních podmínek, v čele s odměnou, zajištění smluvního plnění, redistribuci odpovědnosti za výsledek či terminaci právních vztahů. Tyto restriktce však nepředstavují významné limitace, které by na činnost sportovců bylo obtížné aplikovat. Nic tak nebrání sjednávání specifických doložek upravující smluvní pokuty nebo krácení základní odměny, které jsou naopak v oblasti pracovního práva nemyslitelné.²²³

3.2.2. Aplikovatelnost institutů obchodního práva

Přestože i občanské právo zahrnuje instituty, jež nejsou na činnost sportovců aplikovatelné, převážně dispozitivní úprava tohoto kodexu zajistí, že neřešitelných nedostatků zde bude naprosté minimum. Nejméně přílehlavá se v tomto kontextu jeví úprava zastoupení, které je ve světě sportu nemyslitelným konceptem.²²⁴ Individuální schopnosti a vlastnosti atletů zapříčiňují bezpodmínečnou nutnost osobního výkonu činnosti bez možnosti delegovat byť dílčí výkony na třetí osobu, a to nezávisle na kategorii sportu. Bez praktického uplatnění tak zůstanou ustanovení týkající se obecného zastoupení, zastoupení podnikatele i specifické prokury. Obdobné lze dovodit i pro obchodní závody a pobočky, vzhledem k významu dané skutečnosti pro samotné posuzování statusu sportovců však tato bude blíže analyzována až v rámci následující kapitoly, jež se zaměří na znaky odlišující podnikatele od osob samostatně vykonávající svá povolání. Vedle výše zmíněných pak existuje i řada institutů, které teoreticky aplikovatelné jsou, nicméně jejich praktický význam není valný. Do této skupiny lze řadit úpravu obchodních zvyklostí či obchodních podmínek, jež sportovci ve styku se smluvními partnery zpravidla nevyužijí.

Lze však konstatovat, že flexibilita obchodněprávních norem zde, zjevně na úkor komplexnější ochrany subjektů, resultuje v násobně vyšší přílehlavost institutů než v případě práva pracovního.²²⁵ Nabízí se tak možnost formulovat závěr, že civilní kodex je pro činnost

²²¹ LASÁK, Jan. Ochrana slabší strany. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1347.

²²² Značně medializované výjimky, známé především z vrcholových sfér kolektivních sportů, v rámci kterých se může vztahová dynamika obrátit v důsledku enormní hodnoty a praktické nenahraditelnosti atleta, jsou zcela ojedinělé. K tomu srov. WALLACE, Sam. *Barcelona meltdown a reminder that Lionel Messi holds most power, not the club's board*. In The Telegraph [online]. 6. února 2020. [cit. 25. března 2024].

²²³ JURKA, op. cit. pozn. 57, s. 28-29.

²²⁴ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 81.

²²⁵ MORÁVEK, 2012, op. cit. pozn. 41, s. 114.

sportovců generálně vhodnější. Nicméně na tomto místě je nutné zopakovat základní tezi práce, podle které je třeba právní postavení sportovců posuzovat primárně ze statusových norem jednotlivých předpisů, a sekundární pravidla, odvozená na základě subsumace pod příslušný režim, posléze užívat výlučně jako suplementární interpretační vodítka.²²⁶ Tato pak jednoznačně nasvědčují tomu, že ačkoliv definiční rysy podnikatelské činnosti v plné míře naplní pouze sportovci individuální, jako celek je občanský zákoník pro svou obecnou povahu využitelný na činnost širokého spektra subjektů, kolektivní sportovce nevyjímaje.

²²⁶ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 95.

4. Profesionální sportovec jako osoba samostatně vykonávající své povolání

Třetí variantou soukromoprávního postavení profesionálních sportovců v rámci tuzemského právního řádu je jejich subsumace pod osoby samostatně vykonávající svá povolání. Tento pojem je nutné důkladně odlišovat od finančněprávního „výkonu nezávislého povolání“, který je relevantní výlučně v rovině práva veřejného.²²⁷ Stejně tak oba termíny nelze zaměňovat se „svobodnými povoláními“, tedy skupinou zastřešující vybrané činnosti neupravené živnostenským zákonem, namátkou aktivity lékařů, advokátů, auditorů či mediátorů.²²⁸ Ačkoliv tyto nejsou, jak ostatně definice napovídá, vykonávány přímo živnostenským způsobem, odborná veřejnost zpravidla dovozuje, že jde o onen „obdobný způsob“, a příslušné osoby tak vymezení podnikatele naplní.²²⁹

V případě osob samostatně vykonávající svá povolání jde o koncept zakotvený v § 420 odst. 2 občanského zákoníku, konstruovaný v návaznosti na unijní požadavky stran ochrany spotřebitelů.²³⁰ Někteří autoři i tyto osoby klasifikují jako členy specifické skupiny podnikatelů, a to především s přihlédnutím k zákonné terminologii shora označeného ustanovení.²³¹ Jak však uvádí například Eichlerová, užití pojmenování není zcela vhodné, jelikož z povahy věci vždy půjde o subjekty, které nenaplnují veškeré definiční znaky podnikatelské činnosti.²³² Tento závěr podporuje i znění souvisejícího ustanovení občanského zákoníku, které vymezuje spotřebitele jako člověka jednajícího „*mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání*“.²³³ Nabízí se tak konkluze, že spíše než záměrné rozšíření definice podnikatele jde o suboptimální transpozici cizojazyčné úpravy, která původně pracovala s pojmy profesionála či obchodníka.²³⁴

Tyto osoby tak fakticky podnikatelskou činnost, jak byla analyzována na předchozích stranách, nevykonávají, a postavení podnikatele pojmají výlučně v případech styku

²²⁷ Ustanovení § 7 odst. 2 písm. c) zákona o daních z příjmů.

²²⁸ Ustanovení § 3 odst. 2 živnostenského zákona.

²²⁹ LASÁK, op. cit. pozn. 169, s. 1319.

²³⁰ Ustanovení čl. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

²³¹ ZAPLETAL, op. cit. pozn. 183, marg. č. 9.

²³² EICHLEROVÁ, 2022, op. cit. pozn. 13, s. 34.

²³³ Ustanovení § 419 občanského zákoníku.

²³⁴ LASÁK, op. cit. pozn. 169, s. 1320.

se spotřebiteli, což je z pohledu sportovců jev značně ojedinělý, ne-li přímo nerealizovatelný.²³⁵ Osoba samostatně vykonávající své povolání se tak jeví, zejména při vnímání perspektivou podnikatelů, jako zvláštní hybrid, který nelze považovat za dalšího podnikatele, což by umožnilo vyšší flexibilitu a adaptabilitu vztahů, avšak ani za spotřebitele, což by naopak způsobilo zvýšenou rigiditu úpravy spojenou s rozsáhlejším spektrem ochranných ustanovení. Skutečnost, že se jedná o marginální institut neobvyklé povahy, však nutně neznamená, že nemůže být pro činnost sportovců příležitavý.²³⁶

4.1 Znaky samostatného výkonu povolání

Předchozí výklad zabývající se aplikovatelností institutů obchodního práva záměrně nepojednal do detailu o problematice tvorby obchodního závodu. Tento jev, imanentní podnikatelským aktivitám, je částí odborné veřejnosti vykládán jako podmínka existence činnosti vykonávané živnostenským nebo obdobným způsobem, a tudíž současně jako jeden z nutných znaků podnikatelů vůbec.²³⁷ Dojde-li k přijetí této striktní interpretace, lze konstatovat, že v případech, v nichž chybí specifická organizovanost nabídky zboží a služeb třetím osobám do převoditelného objektu práv a povinností, nepůjde z hlediska statusu o podnikatelské subjekty. V kontextu profesionálního sportu je zřejmé, že v důsledku inherentního osobního výkonu aktivit nebude tvorba závodu za žádných okolností možná. Totéž platí i pro většinu dalších činností, které jsou nerozlučně spjaty se subjektem původce, přestože takových příkladů není mnoho a jsou zpravidla uměleckého zaměření.²³⁸

Absence potenciálu tvorby obchodního závodu však není na újmu případnému naplnění znaků osob samostatně vykonávající svá povolání. Především s ohledem na chybějící zákonné vymezení se zde odborná veřejnost neshoduje na tom, jaké rysy by měly subjekty u zmíněného režimu vykazovat, například Zapletal uvádí, že „[h]ranice mezi definicí dle odst. 2 a definicí dle odst. 1 komentovaného ustanovení není zcela zřetelná a obě definice se zřejmě do určité

²³⁵ EICHLEROVÁ, 2014, op. cit. pozn. 172, s. 59.

²³⁶ HAMERNÍK, op. cit. pozn. 11, s. 56.

²³⁷ EICHLEROVÁ, 2014, op. cit. pozn. 172, s. 61-62.

²³⁸ Skutečnost, že sport a umění jsou v tomto smyslu ojedinělými fenomény, lze doložit na příkladu renomovaných architektů. Jejich aktivity lze bezesporu subsumovat pod závazky striktně osobní, vázané na konkrétního jednotlivce pro jeho specifické vlastnosti ve smyslu ustanovení § 1936 odst. 1 a § 2009 odst. 1 občanského zákoníku. Oproti sportu či umění si však v případě architekta lze mnohem snáze představit možnost tvorby obchodního závodu, který by splňoval podmínku převoditelnosti.

míry překrývají.“²³⁹ Přesto je evidentní, že výkon činnosti živnostenským nebo obdobným způsobem mezi tyto podmínky nepatří.

Nabízí se tak možnost pracovat s předpokladem, že mimo uvedený způsob výkonu je třeba naplnit veškeré zbylé znaky podnikatelské činnosti.²⁴⁰ Taková skutečnost není příliš relevantní pro postavení kolektivních sportovců, kteří, jak již bylo vyloženo v kapitolách 3.1.1 a 3.1.2, stěží vyhoví i kritériím samostatnosti a výkonu na vlastní účet a odpovědnost. Proto jejich řazení pod osoby samostatně vykonávající svá povolání vykazuje obdobné nesrovnalosti, jaké byly identifikovány u činnosti podnikatelské. Avšak opačný výsledek lze dovodit u sportovců individuálních. Zde byl živnostenský nebo obdobný způsob výkonu činnosti vyhodnocen jako jediný aspekt, jehož řádné plnění je podmíněno užitím vhodné interpretace předmětného kritéria. Proto není-li tento znak u analyzovaného statusu vyžadován, lze konstatovat jednoznačnou možnost subsumace individuálních sportovců pod osoby samostatně vykonávající svá povolání. Nicméně tento závěr nebyl doposud explicitně aprobován rozhodovací praxí, která se dlouhodobě soustředí výlučně na konsekvence veřejného práva, a nadto relativně flexibilně umožňuje sportovcům výsledné podřazení ovlivnit selekcí vyhovujícího finančněprávního statusu.²⁴¹

4.2 Právní důsledky samostatného výkonu povolání

Vymezení definičních znaků není jedinou oblastí, ve které je úprava osob samostatně vykonávající svá povolání mimořádně strohá. Ani důsledky tohoto právního postavení nejsou zpracovány detailně. Zřejmé jsou pouze v případech, kdy se tato osoba ocitne ve vztahu se spotřebitelem. V takové konstelaci subjekt pojímá teoretické postavení podnikatele, a na jeho činnost se tak uplatní příslušná restriktivní ustanovení.²⁴² Ač rozmanité, aktivity profesionálních sportovců však nezahrnují situace, ve kterých by se střetávali s fyzickými osobami mimo jejich podnikatelskou činnost.²⁴³ Již výše bylo ilustrováno, že sportovci obou kategorií, tedy individuální i kolektivní, naopak do smluvních vztahů vstupují s kluby, sponzory, agenty, mediálními platformami a dalšími entitami, které standartně naplní definici

²³⁹ ZAPLETAL, op. cit. pozn. 183, marg. č. 9.

²⁴⁰ EICHLEROVÁ, 2014, op. cit. pozn. 172, s. 62-63.

²⁴¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. března 2024, sp. zn. 4 Afs 168/2023.

²⁴² Ustanovení § 1810 a násl. občanského zákoníku.

²⁴³ *Ibidem*, § 419.

podnikatelů, potažmo podnikatelů neplnoprávných. Zmíněný spotřebitelský aspekt tak zůstane ve světě sportu bez aplikačního potenciálu.

Vzhledem k tomu, že analyzovaný status byl vytvořen výlučně pro účely styku se spotřebiteli, další právní či ekonomické důsledky v rovině soukromého práva absentují.²⁴⁴ Na tomto místě je tak vhodné uvést alespoň negativním způsobem, jaké implikace lze naopak vyloučit. Na osoby samostatně vykonávající svá povolání nelze uplatnit ustanovení zvyšující flexibilitu a autonomii ve vztazích podnikatelů, namátkou instituty obchodních zvyklostí a podmínek, podnikatelského zastoupení či obchodního závodu, které beztak ve sportovních odvětvích nedisponují valným praktickým využitím.²⁴⁵ Pozitivně lze vnímat naopak ochrannou úpravu lichvy a neúměrného krácení, která se na diskutované subjekty vztáhne, jelikož zákon presumuje plnou odvětvovou profesionalitu, jež aplikaci vylučuje, striktně u podnikatelů.²⁴⁶ Vedle uvedeného je zcela zřejmé, že se na danou skupinu neuplatní ani jakékoliv důsledky upravené zákoníkem práce.

Předchozí výklad navozuje dojem, že postavení osoby samostatně vykonávající své povolání je v případě sportovců prakticky bez realizovatelných právních dopadů. Přehlížet však nelze rovinu práva veřejného. Ta do určité míry reprodukuje soukromoprávní normy, přičemž sportovec podnikatel zpravidla daní v režimu „příjmů ze živnostenského podnikání“, zatímco v případě osoby samostatně vykonávající své povolání jde o „příjmy z výkonu nezávislého povolání“.²⁴⁷ Tyto dvě varianty resultují ve významné finanční konsekvence, které už dostatečně ilustrují důležitost rozboru podmínky výkonu činnosti živnostenským nebo obdobným způsobem.²⁴⁸

²⁴⁴ Výjimku zde představuje například ochrana slabší smluvní strany ve smyslu ustanovení § 433 občanského zákoníku. Ta se však díky svému univerzálnímu charakteru na soukromoprávní subjekty vztahuje nezávisle na kategorii jejich právního postavení. K tomu srov. ZAPLETAL, Jiří. Ochrana slabší strany. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.

²⁴⁵ EICHLEROVÁ, 2014, op. cit. pozn. 172, s. 60.

²⁴⁶ JANOUŠEK, Michal. Limitace osobního dosahu. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 1-3.

²⁴⁷ LISSE, op. cit. pozn. 54, s. 54-55.

²⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. června 2021, sp. zn. 6 Afs 95/2020.

Závěr

Právní postavení profesionálních sportovců představuje v České republice komplexní téma, jež evokuje mnoho otázek ohledně efektivity současných právních norem a jejich aplikace na sportovní prostředí. Výklad předchozích stran analyzoval všechny tři soukromoprávní varianty statusu, jež tuzemský právní řád sportovcům nabízí. V rámci kapitoly druhé byly examinovány charakteristické atributy závislé práce, které ilustrovaly závislou povahu kolektivní sportovní činnosti. Následný rozbor pracovněprávních institutů však demonstroval, že ačkoliv týmoví atleti naplní prakticky všechny definiční kritéria zaměstnaneckého vztahu, velká část ostatních norem zákoníku práce je s jejich činností v zásadě nekompatibilní. Kapitola třetí představila základní rysy podnikatelů a skrze srovnání s realitami významných sportovních disciplín konkludovala, že definici zde naplní naopak sportovci individuální. Rozbor vybraných institutů obchodního práva pak nastínil, že absence rigidních ochranných ustanovení způsobí násobně vyšší přílehlavost vedlejších norem na aktivity sportovců, přinejmenším ve srovnání s právem pracovním. Poslední kapitola zkoumala problematiku osob samostatně vykonávající svá povolání. Zvláštní pozornost byla věnována vztahu jejich vymezení k definičním znakům podnikatele, jakožto veřejnoprávním implikacím, které jsou parciální rozdílnosti těchto kritérií způsobeny. Výklad čerpal primárně z teoretických poznatků o aplikovatelném právním rámci, který byl představen v první kapitole. Součástí této pasáže bylo rovněž pojednání o absenci zvláštní úpravy, která by sportovní činnost specificky regulovala. Tento dlouhodobý nedostatek zapříčiňuje, že na status sportovců má mimořádný vliv rozhodovací praxe.²⁴⁹

Nelze však přehlédnout, že judikatura soudů v této problematice nestojí na pevných a do posledního detailu promyšlených základech. Naopak vykazuje řadu argumentačních nedostatků. Jedním z nich jsou frekventované závěry Nejvyššího správního soudu, které potvrzují existenci celé řady pracovněprávních institutů neaplikovatelných na sportovní činnost, jež však soud neodradily od aprobování možnosti sportovců vykonávat své aktivity v závislém postavení.²⁵⁰ Inkonzistence rozhodovací praxe jsou dále patrné i při interpretaci jednotlivých definičních norem.²⁵¹ Například Tkadlec výstižně shrnuje, že při posuzování existence závislé práce mezi hlavní hlediska dle judikatury spadá: „*dlouhodobá spolupráce,*

²⁴⁹ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 46.

²⁵⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. listopadu 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011.

²⁵¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. ledna 2022, sp. zn. 9 Ads 97/2021.

resp. dlouhodobý výkon práce pro jednoho konkrétního příjemce, resp. smluvní partnery pouze tohoto příjemce; povinnost dotčeného pracovníka účastnit se školení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci; dohodnuté konkrétní místo výkonu práce a pravidelná doba výkonu práce, obojí určeno jejím příjemcem; pravidelná měsíční odměna vyplácená ze strany pouze jednoho příjemce práce; přidělování práce pouze ze strany jejího příjemce, resp. pouze jeho smluvních partnerů; a osobní výkon práce ze strany poskytovatele bez možnosti jeho zastupitelnosti a subjektivní vnímání dotčeného právního vztahu jako vztahu závislého“.²⁵² Ačkoliv kolektivní sporty zpravidla naplní všechny tyto interpretační vodítka i řadu dalších, dovozovaných odbornou veřejností, stávající judikatura umožňuje se tvorbě závislého vztahu vyhnout.²⁵³ Nedostatky lze pozorovat i ve správním rozhodování, jak demonstruje příklad správce daně, který na jedné straně registruje týmového atleta k dani z přidané hodnoty, na straně druhé však téže osobě doměří daň včetně penále z důvodu dodatečné subsumace pod závislou činnost, která je však s úpravou daně z přidané hodnoty neslučitelná.²⁵⁴

Neujasněnost právní úpravy je patrná jak v širším smyslu, tedy ve vztahu mezi obchodněprávním a pracovněprávním režimem, tak striktně v rámci obchodního, respektive finančního práva, tedy mezi výkonem činnosti podnikatelské a činnosti, jež živnostenským podnikáním není.²⁵⁵ Značně liberální judikatura pak nepřispívá k jednotné a jednoznačné interpretaci norem, když umožňuje stranám právního vztahu svůj právní status subsumovat pod kteroukoliv z variant bez významnějších materiálních změn příslušných závazků.²⁵⁶ Uvedený přístup je tím spíše problematický, když rozhodnutí o volbě žádoucího právního režimu v důsledku markantní disbalance faktického vlivu neleží rovnoměrně v rukou obou stran.²⁵⁷ Takový závěr rovněž do jisté míry odporuje nastavené praxi výlučně materiálního posuzování předmětných vztahů.²⁵⁸ Jak však trefně poukazuje Růžička: „*Právní postavení profesionálních sportovců je problematikou, kterou nelze a priori řešit na justiční úrovni. Statusové otázky profesionálních sportovců jsou otázkou koncepční a společensko-kulturní a nedostatek legislativní úpravy nelze zhojit pouze judikaturou.*“²⁵⁹

²⁵² TKADLEC, op. cit. pozn. 181, s. 485.

²⁵³ Ibidem, s. 486-489.

²⁵⁴ BRODEC, Jan a DUŠEK, Lukáš. *Kolektivní sport může být živností*. In ePrávo [online]. 11. srpna 2017. [cit. 3. ledna 2024].

²⁵⁵ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 53.

²⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. září 2012, sp. zn. 2 Afs 21/2012.

²⁵⁷ EICHLEROVÁ, 2022, op. cit. pozn. 13, s. 74-75.

²⁵⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. prosince 2001, sp. zn. III. ÚS 410/01 či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. února 2005, sp. zn. 2 Afs 62/2004.

²⁵⁹ RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 53.

Nabízí se tedy nesrovnalosti v posuzování statusu korigovat přijetím úpravy speciální. Tato by měla v první řadě reflektovat zásadní poznatky, jež byly v této práci představeny. V případě kolektivních sportovců by neměla být přehlížena jejich všestranná a extenzivní závislost na dominantních klubech, a jejich vztahy je tak žádoucí regulovat v rámci statusu zaměstnance za současné modifikace všech neaplikovatelných institutů zákoníku práce. Takové řešení by s vysokou pravděpodobností nebylo populární u sportovních klubů, které finančně těží ze současného daňového nastavení, avšak adekvátněji by odráželo faktické aktivity hráčů, kteří zde činnost zjevně nevykonávají samostatně a nezávisle.²⁶⁰ V případě sportovců individuálních je pak namísto zvolit jeden z přípustných obchodněprávních režimů. Takový krok zajistí, že všichni sportovci v obdobném postavení budou vystaveni srovnatelné daňové zátěži, a to bez potřeby hlubšího finančněprávního povědomí, které ve světě sportu nepochybně nebývá pravidlem. Vedle současného stavu definičních norem jednotlivých režimů je rovněž zapotřebí respektovat specifické potřeby sportovního prostředí. Výše navrženou subsumaci je tak vhodné komplementovat adekvátním ochranným aparátem, který by vyvážil rigiditu zákoníku práce a autonomii občanského zákoníku – z konkrétních opatření lze doporučit rozsáhlejší možnost sjednávání smluvních pokut v pracovněprávních vztazích kolektivních sportovců.

V druhé řadě by pak záměry *de lege ferenda* měly přihlédnout k unijním, potažmo zahraničním tendencím, jejichž efekt byl doposud výlučně nepřímé povahy.^{261 262} Nastíněnou změnu v podobě vnímání kolektivních sportovců jako zaměstnanců lze vnímat jako souladnou s judikaturou Soudního dvora Evropské unie i s úpravou předních zahraničních řádů.^{263 264 265} Tvorba zvláštní právní úpravy s sebou v neposlední řadě nese i příležitost kodifikovat související otázky, přičemž několik z nich už bylo představeno v rámci negativního vymezení práce v jejím úvodu. Závěrem nezbyvá než vyčkávat kdy a jak se dané výzvy zákonodárci zhostí. Není však pochyb o tom, že sport si jako celospolečenská záležitost obecného zájmu zaslouží právní úpravu, která bude dostatečně přiléhavá bez potřeby nebývale intenzivních a nevyhnutelně protichůdných zásahů rozhodovací praxe.²⁶⁶

²⁶⁰ RADOSTOVÁ a CHIZZOLA, op. cit. pozn. 80, s. 173.

²⁶¹ HAMERNÍK, Pavel. *Variations of European Sports Law in Football Practice*. In *International Sports Law Journal*, 2011, č. 3-4, s. 167-169.

²⁶² RŮŽIČKA, 2022, op. cit. pozn. 8, s. 34.

²⁶³ *Ibidem*, s. 43.

²⁶⁴ MITTEN, op. cit. pozn. 1, s. 621 a 635.

²⁶⁵ BLACKSHAW, 2017, op. cit. pozn. 75, s. 76-77.

²⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. října 2009, sp. zn. 7 Tdo 932/2009.

Seznam použitých zdrojů

Tuzemská odborná literatura

BĚLINA, Miroslav. Základní zásady pracovního práva. In BĚLINA, Miroslav; DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Zákoník práce*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-951-8.

BĚLINA, Miroslav. Závislá práce. In BĚLINA, Miroslav; DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Zákoník práce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-251-2.

BĚLINA, Tomáš. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In PICHRT, Jan (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-655-6.

ČORBA, Jozef a kol. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. ISBN 978-80-7380-147-2.

EICHLEROVÁ, Kateřina. Profesionální sportovec jako podnikatel? In PICHRT, Jan (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-655-6.

EICHLEROVÁ, Kateřina. *Zastoupení podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-286-5.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-838-9.

HAMERNÍK, Pavel. O vlivu práva EU na status sportovce. In PICHRT, Jan (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-655-6.

HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. ISBN 978-80-87439-07-4.

JANOUSEK, Michal. Limitace osobního dosahu. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-747-7.

JANOUSEK, Michal. Zásady soukromého práva. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-747-7.

JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-883-4.

- KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-532-1.
- KUČERA, Vít. Specifické smluvní vztahy ve sportovním právu. In KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-28-5.
- LASÁK, Jan. Ochrana slabší strany. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-852-8.
- LASÁK, Jan. Pojem podnikatele. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-852-8.
- LINHARTOVÁ, Denisa. *Rovné odměňování žen a mužů v profesionálním sportu*. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-505-0.
- LISSE, Luděk. *Sportovní právo: rozhodování sporů v oblasti sportu v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-789-7.
- MAISNER, Martin; DOUBRAVA, Petr; JANÁK, Jiří; VLACHOVÁ, Barbora a DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-744-6.
- MORÁVEK, Jakub. O závislé práci, profesionálním sportu a kompletní sbírce. In HRABCOVÁ, Dana (ed.). *Závislá práce a její podoby, Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6084-5.
- NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-666-0.
- PICHRT, Jan. Profesionální sportovec zaměstnancem? In PICHRT, Jan (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-655-6.
- PROCHÁZKA, Jan. Závislá práce. In VALENTOVÁ, Klára; PROCHÁZKA, Jan; JANŠOVÁ, Marie; ODROBINOVÁ, Veronika; BRŮHA, Dominik a kol. *Zákoník práce*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-889-4.
- RADOSTOVÁ, Kateřina a CHIZZOLA, Philipp. Právní postavení fotbalisty – zaměstnanec nebo osoba samostatně výdělečně činná? In KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-28-5.
- RŮŽIČKA, Hynek. *Právní postavení profesionálních sportovců a profesionální sportovní smlouvy*. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-895-5.
- SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec: právní a ekonomické aspekty*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. ISBN 978-80-903609-5-2.

STÁDNÍK, Jaroslav. Inspekce práce v kleštích (nejen) nelegální práce. In PICHRT, Jan; KOLDINSKÁ, Kristina a MORÁVEK, Jakub (eds.). *Obrana pracovního práva. The Defence of Labour Law*. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-588-6.

ŠTEFKO, Martin. Základní pojmy. In BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Zákoník práce*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-951-8.

VONDRÁČEK, Ondřej. Definice spotřebitele. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-747-7.

ZAPLETAL, Jiří. Definice podnikatele. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-747-7.

ZAPLETAL, Jiří. Ochrana slabší strany. In PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-747-7.

Zahraniční odborná literatura

BELOFF, Michael. Is There A Lex Sportiva? In SIEKMANN, Robert a SOEK, Janwillem. *Lex Sportiva: What is Sports Law?* Hague: T.M.C. Asser Press, 2012. ISBN 978-90-6704-828-6.

BLACKSHAW, Ian. *International Sports Law: An Introductory Guide*. Hague: T.M.C. Asser Press, 2017. ISBN 978-94-6265-197-5.

DAVIS, Timothy. What is Sports Law? In SIEKMANN, Robert a SOEK, Janwillem. *Lex Sportiva: What is Sports Law?* Hague: T.M.C. Asser Press, 2012. ISBN 978-90-6704-828-6.

MITTEN, Matthew et al. *Sports Law and Regulation: Cases, Materials, and Problems*. 4. vydání. New York: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-1-4548-8718-8.

SIMONS, Eric. *The Secret Lives of Sports Fans: The Science of Sports Obsession*. New York: Overlook Duckworth, 2013. ISBN 978-1-59020-864-9.

Tuzemské odborné články

HAJDUŠEK, Tomáš. *Právní postavení profesionálních sportovců v kolektivních sportech a zdanění jejich příjmů. Status quo nebo čekání na změnu.* In Auditor: Časopis Komory auditorů České republiky. Praha: Infomedia, 2015, č. 5. ISSN 1210-9096.

MORÁVEK, Jakub a ŠTEFKO, Martin. *Profesionální sportovci v kolektivních sportech.* In Časopis pro právní vědu a praxi. Brno: Masarykova univerzita, 2013, č. 3. ISSN 1805-2789.

MORÁVEK, Jakub. *Novela zákoníku práce, aneb jak se to (ne)povedlo.* Právní rozhledy, 2020, č. 13-14. ISSN 1210-6410.

PAULY, Jan. *K základním otázkám tzv. sportovního práva.* In Právnícké listy, 2018, č. 2. ISSN 2533-736X.

PRUNNER, Petr. *Praktické problémy při rozpoznávání švarcsystému.* In Právní rozhledy, 2023, č. 17. ISSN 1210-6410.

RŮŽIČKA, Hynek. *Práva sportovních klubů na profesionální sportovce – aneb věcná práva k věcem živým?* In Obchodněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2023, č. 4. ISSN 1803-6554.

TKADLEC, Matěj. *Posuzování závislé práce a její limity.* In Právní rozhledy, 2022, č. 13-14. ISSN 1210-6410.

VYBÍRAL, Roman. *Analýza judikatury vztahující se k postavení profesionálních sportovců v oblasti kolektivních sportů v České republice.* In Jurisprudence, 2013, č. 1. ISSN 1802-3843.

Zahraníční odborné články

BLACKSHAW, Ian. *The Professional Athlete – Employee or Entrepreneur?* In International Sports Law Journal. Hague: T.M.C. Asser Press, 2006, č. 3-4. ISSN 1567-7559.

HAMERNÍK, Pavel. *Variations of European Sports Law in Football Practice.* In International Sports Law Journal, 2011, č. 3-4. ISSN 1567-7559.

Legislativa

Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí.

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

Slovenská republika. Zákon č. 440/2015 Z.z., zákon o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Stanovisko Legislativní rady vlády ze dne 6. dubna 2023, Čj. 158/23, k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 115/2011 Sb., o podpoře sportu.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony.

Zákon č. 49/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 281/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 408/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Judikatura

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. února 2005, sp. zn. 2 Afs 62/2004.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. července 2006, sp. zn. 2 Afs 173/2005.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. června 2008, sp. zn. 4 As 9/2007.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. září 2011, sp. zn. 4 Ads 75/2011.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. listopadu 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. dubna 2012, sp. zn. 4 Ads 177/2011.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. srpna 2012, sp. zn. 2 Afs 22/2012.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. září 2012, sp. zn. 2 Afs 21/2012.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. října 2012, sp. zn. 2 Afs 20/2012.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. ledna 2014, sp. zn. 1 Afs 73/2011.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. února 2014, sp. zn. 6 Ads 46/2013.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. července 2014, sp. zn. 3 Ads 111/2013.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. října 2015, sp. zn. 5 Ads 92/2015.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. listopadu 2016, sp. zn. 2 Afs 100/2016.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. února 2017, sp. zn. 7 Afs 206/2016.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. července 2017, sp. zn. 6 Afs 278/2016.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. srpna 2017, sp. zn. 9 Afs 166/2017.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2017, sp. zn. 4 Afs 120/2017.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. října 2017, sp. zn. 6 Azs 261/2017.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. června 2021, sp. zn. 6 Afs 95/2020.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. ledna 2022, sp. zn. 9 Ads 97/2021.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. března 2024, sp. zn. 4 Afs 168/2023.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2011, sp. zn. 28 Cdo 4761/2010.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. ledna 2017, sp. zn. 21 Cdo 3613/2015.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. září 2018, sp. zn. 21 Cdo 3157/2017.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2018, sp. zn. 21 Cdo 3551/2017.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2019, sp. zn. 25 Cdo 5651/2017.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2021, sp. zn. 23 Cdo 2351/2021.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. prosince 1974, sp. zn. C-36/74.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. července 1976, sp. zn. C-13/76.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. prosince 1995, sp. zn. C-415/93.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. dubna 2000, sp. zn. C-176/96.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2006, sp. zn. C-519/04.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. března 2010, sp. zn. C-325/08.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2023, sp. zn. C-680/21.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. října 2009, sp. zn. 7 Tdo 932/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. října 2018, sp. zn. 28 Cdo 773/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2019, sp. zn. 5 Tdo 196/2019.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. prosince 2001, sp. zn. III. ÚS 410/01.

Elektronické zdroje

ANDRISÁK, Daniel. *Fotbalisté jako OSVČ. V Česku realita, v cizině nevidaná věc*. In Seznam [online]. 14. února 2021. [cit. 12. prosince 2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fotbaliste-jako-osvc-v-cesku-realita-v-cizine-nevidana-vec-142234>.

BULVA, Miroslav. *Problematika profesionálních smluv sportovců v České republice*. In ePrávo [online]. 13. října 2016. [cit. 20. prosince 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/problematika-profesionalnich-smluv-sportovcu-v-ceske-republice-103277.html>.

BRODEC, Jan a DUŠEK, Lukáš. *Kolektivní sport může být živností*. In ePrávo [online]. 11. srpna 2017. [cit. 3. ledna 2024]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kolektivni-sport-muze-byt-zivnosti-106231.html>.

CARAYOL, Tumaini. *'It's awkward': how tennis stars tread tricky tightrope with coaches*. In The Guardian [online]. 22. března 2022. [cit. 1. prosince 2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/sport/2022/mar/22/master-and-servant-emma-raducanu-roger-federer-how-tennis-stars-tread-a-tricky-tightrope-with-coaches>.

CRITCHLEY, Mark. *Antony, Manchester United's €95million problem*. In The Athletic [online]. 12. března 2024. [cit. 15. března 2024]. Dostupné z: <https://theathletic.com/5324570/2024/03/12/antony-man-utd-case/>.

HERVEY, Lia. *Cycling salaries: How much do professional cyclists earn?* In Sky Sports News HQ [online]. 11. prosince 2015. [cit. 6. prosince 2023]. Dostupné z: <https://www.skysports.com/more-sports/cycling/news/21683/9914043/just-how-much-do-chris-froome-and-the-rest-of-the-peloton-earn>.

HURREY, Adam. *The cliché-driven, double-speaking world of professional footballers*. In ESPN [online]. 16. října 2014. [cit. 20. listopadu 2023]. Dostupné z: https://www.espn.com.sg/soccer/story/_/id/37404532/premier-league-cliche-driven-double-speaking-world-professional-footballers.

Koaliční pracovní skupina K10 SPORT. *Kulatý stůl na půdě Poslanecké sněmovny – Věcný záměr komplexního zákona o sportu* [online]. 7. září 2023. [cit. 17. prosince 2023]. Dostupné z: [https://www.olympijskytym.cz/files/docs/O%20%20C4%8COV/vykonny-vybor/zasedani-vv-230911/3b\)%20Kulaty%20stul%20v%20PS%20-%20Vo%CC%84cnz%CC%8C%20z%E2%80%A0mo%CC%84r%20z%E2%80%A0kona%20o%20sportu%20-%202009%20-%202023.pdf](https://www.olympijskytym.cz/files/docs/O%20%20C4%8COV/vykonny-vybor/zasedani-vv-230911/3b)%20Kulaty%20stul%20v%20PS%20-%20Vo%CC%84cnz%CC%8C%20z%E2%80%A0mo%CC%84r%20z%E2%80%A0kona%20o%20sportu%20-%202009%20-%202023.pdf).

LEWIS, Tim. Padel vs Pickleball: Can the World's Fastest-Growing Sports Overtake Tennis? In *Esquire* [online]. 20. února 2023. [cit. 21. prosince 2023]. Dostupné z: <https://www.esquire.com/uk/culture/a42776629/padel-vs-pickleball/>.

MÁDL, Luděk. *Haindlová: Kdyby byli fotbalisté zaměstnanci, pomůže to dnes všem*. In *Seznam* [online]. 26. března 2020. [cit. 25. ledna 2024]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/haindlova-kdyby-byli-fotbaliste-zamestnanci-pomuze-to-dnes-vsem-95860>.

MÁDL, Luděk. *Vše o platech. Fotbalovou ligu tu kopou milionáři i kluci za 10 tisíc měsíčně*. In *Seznam* [online]. 1. prosince 2019. [cit. 28. prosince 2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vse-o-platech-fotbalovou-ligu-tu-kopou-milionari-i-kluci-i-za-10-tisic-mesicne-83773>.

MAREŠ, Michael. *Kolik stojí vlastnit hokejový tým? Mě 20 milionů ročně, počítá majitel Pardubic*. In *Forbes* [online]. 4. listopadu 2016. [cit. 5. prosince 2023]. Dostupné z: <https://forbes.cz/jake-to-je-vlastnit-hokejovy-klub-stoji-me-20-milionu-rocne-rika-majitel-pardubic/>.

Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA). *Regulations on the Status and Transfer of Players* [online]. Březen 2022. [cit. 10. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://digitalhub.fifa.com/m/1b47c74a7d44a9b5/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-March-2022.pdf>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Stanovisko k nové definici nelegální práce* [online]. [cit. 17. února 2024]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/svarcsystem>.

MORÁVEK, Jakub. *K právní úpravě postavení profesionálního sportovce v České republice*. In *Felix a spol.* [online]. 22. srpna 2019. [cit. 2. dubna 2024]. Dostupné z: <https://www.akf.cz/aktualita/k-pravni-uprave-postaveni-profesionalniho-sportovce-v-ceske-republice/>.

PAPOUŠEK, Miroslav. *Postavení profesionálního sportovce dle českého právního řádu*. In *Právní Prostor* [online]. 3. června 2021. [cit. 9. prosince 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/postaveni-profesionalniho-sportovce-dle-ceskeho-pravniho-radu>.

STRAKOVÁ, Bára. *Mateřská dovolená ve sportu*. In *ePrávo* [online]. 15. listopadu 2023. [cit. 20. února 2024]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/materska-dovolena-ve-sportu-117178.html>.

SZUŤÁNYI, Romana a RUZHOVÁ, Nikol. *Změna definice nelegální práce*. In Právní Prostor [online]. 1. února 2024. [cit. 16. února 2024]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/pracovni-pravo/zmena-definice-nelegalni-prace>.

Unie evropských fotbalových asociací (UEFA). *Agreement regarding the minimum requirements for standard player contracts in the professional football sector in the European Union and in the rest of the UEFA territory*. In FIFPro [online]. 19. dubna 2012. [cit. 7. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7678>.

VARDON, Joe a AMICK, Sam. *NBA says 'load management' no longer supported by scientific data*. In The Athletic [online]. 11. října 2023. [cit. 19. dubna 2024]. Dostupné z: <https://theathletic.com/4954304/2023/10/11/nba-load-management-data-analysis-no-longer-supported/>.

WALLACE, Sam. *Barcelona meltdown a reminder that Lionel Messi holds most power, not the club's board*. In The Telegraph [online]. 6. února 2020. [cit. 25. března 2024]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/football/2020/02/06/barcelona-meltdown-reminder-lionel-messi-holds-power-not-clubs/>.

Právní postavení profesionálního sportovce

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá postavením profesionálního sportovce v rámci právního řádu České republiky. Činí tak s převážným zaměřením na soukromoprávní dimenzi problematiky, přičemž veřejnoprávní předpisy jsou využívány výlučně pro komplexnější interpretační účely. Status sportovců je zkoumán primárně prostřednictvím deskripce definičních znaků jednotlivých přípustných režimů a následné komparace s faktickým stavem aktivit atletů. Základní analýza definičních norem umožňuje posouzení, zda profesionální sport lépe reflektuje vymezení závislé práce, podnikatelské činnosti nebo samostatného výkonu povolání. Subsumace sportovců pod jednotlivé statusy s sebou nese řadu právních a ekonomických důsledků, které jsou rovněž v širších obrysech popsány. Zvláštní pozornost je pak věnována ustanovením a institutům, které jsou se sportovními aktivitami obtížně slučitelné.

Práce je strukturována do čtyřech hlavních kapitol. Tři z těchto pasáží odpovídají možným soukromoprávním postavením, a sportovec je tak představen jako potenciální zaměstnanec, podnikatel a osoba samostatně vykonávající své povolání. Výklad doplňuje kapitola zaměřená na stav aplikovatelných právních předpisů. Vzhledem k tomu, že zvláštní právní úprava, která by postavení sportovců regulovala, absentuje, rozsáhlá část oddílu se soustředí na dosavadní legislativní snahy zákonodárců.

Vedle zhodnocení, jaký režim právního postavení je pro profesionální atlety více přiléhavý, je cílem práce rovněž analyzovat, jakým vlivem na tento závěr disponuje kategorie vykonávaného sportu. Činnosti kolektivních a individuálních sportovců totiž vykazují výrazná specifika, jejichž význam může v konečném důsledku způsobit i následek, že jejich právní postavení se budou lišit. Popsané závěry by měly čtenáři finálně umožnit i posouzení, nakolik je obecná právní úprava se sportovním světem kompatibilní, respektive jsou-li na místě úvahy o přijetí norem speciálních.

Klíčová slova

právní postavení, status, sportovec

The Legal Status of a Professional Athlete

Abstract

The thesis addresses the status of a professional sportsperson within the legal system of the Czech Republic. It does so with a primary focus on the private law dimension of the matter, while utilizing public law regulations exclusively for more comprehensive interpretational purposes. The status of athletes is examined primarily through the description of the defining characteristics of each permissible regime and subsequent comparison with the actual state of athletes' activities. Fundamental analysis of the definitional norms facilitates an assessment of whether professional sports more accurately reflect the definition of dependent work, entrepreneurial activity, or independent practice of profession. The subsumption of sportsperson under the possible statuses causes a number of legal and economic consequences, which are also outlined in a broader manner. Special attention is paid to provisions and concepts that are difficult to apply to sports activities.

The thesis is structured into four main chapters. Three of these sections correspond to possible private law statuses, and the sportsperson is thus presented as a potential employee, entrepreneur, and a person independently practicing their profession. These are supplemented by a chapter focused on the state of applicable legal regulations. Considering there are no special legal regulations governing the status of athletes, a significant part of the chapter concentrates on the previous legislative efforts of the lawmakers.

In addition to evaluating which legal status is more suitable for a professional sportsperson, the aim of the thesis is to further analyse the ways in which the category of sports influences this conclusion. The activities of individual and team athletes exhibit significant particularities, the importance of which may ultimately lead to the consequence that their legal statuses will differ. These conclusions should ultimately enable the reader to assess how much the universal legal regulations are compatible with the world of sports, and whether considerations for adopting special norms are warranted.

Keywords

Legal Status, Status, Athlete